Apud Deum nihilum humilitatis eſt principium numeri magnitudinis.

gnificat in Arithmetica circulum, qui numero poſtpoſitus facit numerum innumerum. Iuſtus humilis ſibi, nihilitatem ad nihilitatem addit: & Deus quantitatem virtutis ita extendit; ut quod nihilum erat in iuſti ſupputatione, faciat placidè pervenire ad cœlos uſque. Magni Deus habet hominum humilitatem, & minimi magnitudinem: quippe apud illum hoc nihilum non eſt nihilum, ſed nihilum magnum.

Pſalm. 38.6. *Qui ſibi nihilum, Deo cœlum.*

10 Aſtruit magnus David: *Subſtantia mea tanquàm nihilum ante te. Ante te*: appoſitè: ſiquidem quod ante te nihilum, extenditur uſque ad cœlum. Apud homines humilitas univerſa, vanitas; & apud te illorum magnitudo vanitas univerſa, quia non eſt ſubſtantia. Non ita nihilum apud homines maximi ſit, ſicut nihilum ante te: qui pius, & iuſtus reſpiciens humilitatem; conſtruit nihili ex nihilo magnitudinem. Ideo ſubdit: *Subſtantia mea apud te eſt.* (*Verſ. 8.*) Deus in cœlo eſt: & ibi ſubſtantia humilis, quæ dicitur nihilum; quoniam Deus humilem iuſtè extollit uſque ad cœlum. *Licèt magni* (aiebat Sophoc. in *Antigon.* ex quo Horat.)

——— *Pulvis & umbra ſumus.*

Sopho. *Ubi ad nihilum redigitur ad thronum trahitur.*

Si in pulvere tantùm eſt umbra, corpus humilis erit neceſſario ſupra: quoniam ubi ad umbram corporis, ad ſubſtantiam pulveris magnitudinē redigit, Deus qui ſuprà in celſitudinem trahit. Claret aſcenſus etiam in ſumma numerorum, & circulorum, ad commendationem humilium. Circulus antepoſitus haud immutat numerorum quantitatē: poſtpoſitus ultra humanam cogitationem. Humilis ita ſe vilem agnoſcit etiam in propria virtute; ut circulum, qui nihil ſignificat, ponat ante. Deus calculos ita in ſumma invertit, dum humilis ad nihilum nihilum addit; ut videatur feliciter primus, qui iacebat ſui cogitatione poſtremus.

In cœlo eſt primus, qui humi iacebat extremus.

11 Quamdam parabolam ſuperbis propoſuit Chriſtus; *ſed intendens* (ait Luc.) *quomodo primos accubitus eligerent.* (*Luc. 14. 7.*) Accubitus in domo aliena non eliguntur, ſed prolubito, vel dignitate diſpenſantur: quo pacto poterit eſſe convivis hic, aut illic accumbendi electio? Singularis ſanequàm propoſitio! Expoſitio ſingularior. Conſultè udeas. Quid faciendum, ut cupiti honoris concedatur electio? Dicit ſaxò: *Recumbe in noviſſimo loco.* (*Ver. 10.*) Noviſsimus locus eſt primus accubitus? Utique. Primus qui primus; & extremus, qui extremus locus iudicatur apud homines: ſecùs verò uſuvenit in Arithmetica ſpecioſa humilitatis. Ordo incipit apud illos à primo: at cùm ab humilitate pervertatur hic ordo, ſedet ſuprà, qui iacebat infrà. Palàm eſt, qua via erit locorum electio, in eo quòd pendet ex alieno placito. Locum humilem deſpiciunt omnes; verùm amplectitur humilis: unde eſt in propria electione, quia eſt in propria humilitate: etenim humilitas propria minimè oritur ex voluntate aliena. Hàc eundum, ut eligatur vel in mundo ſolium: igitur cùm ordo aſtutæ ſuperbiæ vertatur funditùs à contraria humilitate; inter convivas numeratur primus, qui pro electione ſubſidebat ultimus.

Qualis arithmetica humilitatis. *Numeratur ſuprà, qui ſupputabatur infrà.*

Auguſt.

12 Roborat hanc mirificam humilitatis artem Auguſtini ſententia, dicentis in *Ex. poſit.* Pſalm. 121. *Fundamentum quando ponitur in terra, deſuper ædificantur parietes, quia in imo poſitum eſt fundamentum. Si autem fundamentum noſtrum in cœlo eſt, ad cœlum ædificentur.* Myſterijs ſuperſedeo horum verborum, quippè alibi latè ſuum locum habebunt; ubi videbimus humilitatis ingenioſsimę ſtudium fabricandi celſitudinem non in fundamento, ſed verſùs fundamentum. Fabricat ſanè quiſquis in ruinam celſitudinem molis, ſine fundamento inconcuſſæ humilitatis. Creſcet ſtructura præcipitio, & pro humilitate imminebit humiliatio: igitur qui virtutes ſine humilitate apprehendit, pulverem in ventum ſtolidiſsimè exponit. Ipſa rutilat forma virtutum, & rutilant eius formà.

Humilitas virtutum ſplendor.

Virgines illæ quinque prudentes, ſeu ſpecioſæ virtutes, ut inferrentur cœleſtibus, *Acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus.* (*Matth. 25. 4.*) Oleum hoc humilitas eſt: ait Gregor. Magnus Homil. 12. in *Evang.* Per lampades nitor ſignificatur, oleo lampadarum nitor fovetur: & oleum accipiunt virtutes ſpecioſæ virgines, Dominum in ſponſum expectantes; quia ni habeant nitidiſsimum oleum humilitatem, pulchræ virtutes non habebunt ſplendorem. Patet in fatuis: lumen viderunt extinctum; quia falſo fidentes, non ſumpſerunt oleum ſecum. Cognoſcant igitur ubi eſt forma, ut interveniat & gratia. Cognoſcant parvitatem, ſcrutantes magnitudinem. Vis aſcendere? Deſcende.

Pulcritudo virtutis pendet à ſpecioſitate humilitatis.

Quære aliquid dignum cognitione tua. (*Ovid.*)

DIDASCALIA V.

Perfectionis nutrix obedientia perfecta.

1 APophthegma eſt Novar. in *Umbra Virgin.* Excurſ. 116. *num.* 1089. (*Novar.*) Imus de virtute in virtutem, ut in-

ce-

Obedientia eſt prima linea imperfectionis forma. *S. Benedict.*

cœleſti Sion Dei videamus maieſtatem. De Humilitate fundamento virtutum, tranſitus ſit ad nutricem perfectionum: ſiquidem prima linea in humilitatis forma eſt obedientia. Clareſcit ex huiuſmodi virtutum cognatione, expoſitio celebris antilogiæ Regulæ N. P. & Legiſiatoris Benedicti: *Primus humilitatis gradus eſt* (inquit *cap.* 5.) *obedientia ſine mora.* Subinde *cap.* 7. *grad.* 1. inſit: *Primus humilitatis gradus eſt, ſi timorem Dei ante oculos ſemper ponens*, &c. Amor Dei eſt primus humilitatis gradus: etiam obedientia eſt primus; quippe ex amore Dei in humilis corde, pulchritudo oritur videntis cæcè obedientiæ. Nulla virtus perfectior, neque facilior; cæcis oculis apprehenditur. Profectò perfectio facilis, ubi ad illam venitur vel clauſis oculis.

Nulla virtus facilior.

Eſt igitur obedientia ſepulchrum voluntatis, abdicatio mentis, mors in vita voluntaria, vita felix ſine cura, cæcitas oculata, gubernaculum in navi; navigatio ſine diſcrimine, & ubi quieſcens ambulat, & dormiens properat: onus ſuave, iugum leve, pondus grave ſine pondere, vulnus philautiæ ſine vulnere, & dolor ſine dolore: expreſsio amoris placet, quia ſubeſt occaſio oſtentatione fidei: ac in nullo ſpeculo amplius micat ſignum amoris, quàm in actione obedientis.

Nec commodior. *Quid ſit.*

2 Docet, qui operatus eſt ſalutem, factus obediens pro hominibus uſque ad mortem. Mors crucis imminebat; & cùm ſederet cum duodecim, dixit poſt cœnam. *Princeps huius mundi in me non habet quicquam* (*Ioann. 14. 30.*) morti tradar, immunis morte: quippe nihil ut princeps facerem ultrà legem; ni legi communì dederem immunitatem. Mors inſtat, quia volui: *Sed ut cognoſcat mundus, quia diligo Patrem; & ſicut mandatum dedit mihi Pater, ſic facio; ſurgite, eamus hinc.* (*v. 31.*) O percepta, & imperceptibilis obedientia! Perfecit ſummoperè, de quo alius verbo gloriabatur imperitè:

Ceſsio immunitatis eſt ſummitas ſubiectionis.

————— *Pater adſum.*
Impera quid vis, neque tibi ero in mora,
neque latebroſè me abs tuo
Conſpectu occultabo.

Plaut.

Hæc apud Plautum in *Trinumm.* Act. 2. Scen. 2. Cæterùm expende Aſſertoris cauſam, ubi pro dilectis tradit pretioſam vitam. Præceptum inviolabile habet à Patre moriendi, quod ultrò adimplet, ut cognoſcat mundus, quia diligit patrem. Qui præcepta opere perficit, obedientiam demonſtrat; non dilectionem oſtentat. Amor eſt intimi cordis, extimè videtur obedientia perpeſsionis Crucis; & ſe Chriſtus in Patrem mundo manifeſtat amantem, dum voluntatē exhibet obedientem; quippe nunquàm magis ergà præcipientem rutilat gratia, quàm in conformi voluntatis obedientia.

Probatio dilectionis eſt obedientia legis.

3 Fœminæ in cauſa à Iudice dicitur: *Sub viri poteſtate eris, & ipſe dominabitur tui.* (*Gen. 3. 16.*) Abenezra: *Ad virum tuum obedientia tua*: (*Aben.*) Alij; *Concupiſcentia tua*; ideſt; amor tuus. Appoſitè. Haud amor erga virum in te ſervilis; ſed cordialis dilectionis; quaſi totum deſiderium amantis. Unde pro nimio amore, erit regula obedientiæ; quoniam in virum dominantem obedientia; tuæ fulgebit dilectionis nota. *Sub viri poteſtate eris*; ſit ſubiectio lapis lydius dilectionis: tibi ipſe tunc cominatur, ubi deſiderium tuum illius poteſtati ſubijcitur; quippe dominantis ſtrictiores leges erunt momenta ſtrictioris amoris. Modò iubeat blandè, modò diræ; modò contrariè, modò iniurioſe, tacità patientià eris ſub mariti poteſtate; & adhuc dominabitur tui, imperando maiora, ut tua cordis reveletur obedientia: atque neceſſariò amor erga dominantem, dum acerbiorem contrariam præſcribit legem: etenim ſuperas tot genij difficultates, in exhibitionem dilectionis. Vide *cap.* 7. *Regul.* S. P. Benedicti; *Grad. humilit.* 4. qui ad unguem quadrat. (*S. Benedict.*)

Obedientia amoris ſpeculum. *Summitas huius virtutis in quo.*

4 *Sub viri poteſtate eris*: in tua poteſtate furis; rectè graderis, ſi regeris: Sub eris, ut rectè ſis: ſiquidem non habens ſubiectionem, nec in virum habebis charitatem. Exitus comprobavit: ſemel tibi indulſit; & indulſiſſe, haud pœnitebit ſemel. Eris ſub illius poteſtate: eges regimine: non ultrà errabis errore: habes excuſationem obedientiæ. *Sub viri poteſtate, & ipſe* inſuper *dominabitur tui. Sub* actio ſubiectionis eſt ex parte fœminæ. *Poteſtas* eſt actio viri: & additur meditanter imperium dominationis poteſtati; quoniam in ſubiectionis, & dilectionis ſignum, non tantùm adimplebis præceptum, ſed etiam modum. Ideo ad virum *Deſiderium tuum* uti leguntArias Montanus, & Pagninus. (*Ar. Mōt. Sanctes Pagn.*) Deſiderium tuum non ad alium, niſi ad virum: cui ut præbeas exactiſsimè ſtudium; prævenies obedientià deſiderium: tuumque deſiderium dicitur, ubi illius tua coniectura adimpletur; quippe voto potiris; cùm occurrit occaſio dilectionis: ſiquidem dilectionis inſigne, & ſpecioſæ obedientiæ; quòd votum imperantis operibus ſit perfectum, antequàm verbis innoteſcat prolatum. Ita ad virum *Impetus tuus*; uti vertit Symmachus. (*Sym.*) Ideſt obedientia cæca ſine curioſitate, *Cur præcipiatur? cur non? cur tibi? cur non alij?* quæ ſunt obedientiæ

Prodeſt ſubdito regi. *Obſerva imperantis modum.* *Præveniat deſiderium.* *Sine curioſitate intrepidè.*

nævi

nævi: ea enim quæ fiunt impetu, tractantur ſine delectu.

Moyſ. Barcephas. Quaſi Deus iuſſerit.

Denique. *Obedientià tuà ad virum tuum reſpicies*; ut inquit Moyſes Barcephas. Altiùs quàm cogitas, eſt obedientię ſublimitas. *Sub viri poteſtate eris*: non deſpicias in ruinam, comprobationem amoris, in huius venuſtate poteſtatis; igitur dum obedientià iniunctà virum aſpicis, mihi obedis. Hæc ſunt obedientiæ ſigna, & bona, quæ à Deo obumbrantur in mulieris obedientia. Unde

Bern.

Bernardus de *Præcepto, & diſpenſatione*, dicit: *Præceptum eſt, & remedium.* Cecidit per inobedientiam, & modò habet obedientiam medicinam. Hi flores levi manu, ne deflorentur, in præſenti Didaſcalia leguntur in ſuave reticulum, ubi præceptum proponitur ut remedium; ad hoc quòd perfecta obedientia conſtet nutrix perfectionum.

Dan. 12. 3.

5 Obedientiæ ſymbolum eſt lucidum Firmamentum, de quo Daniel: *Qui autem docti fuerint, fulgebant quaſi ſplendor firmamenti, & qui ad iuſtitiam erudiunt multos.* Explicanda eſt ingenioſa proprietas ſymboli, ut plures erudiantur in ſplendore ad iuſtitiam obedientiæ. Aliqui negant in Firmamento motum proprium: ecce perfectæ obedientiæ ſymbolum; etenim in ſplendorem obedientiæ, & augmentum coronæ, proprio privabitur motu, qui vivit alieno nutu. *Velociſsimus curſus eſt Firmamenti* (ait Chriſtophorus à Caſtro *Comment.* in cap. 1. *Sphæræ Ioan. de Sacro Boſco*) *ubi ab Occaſu in Ortum fertur*, qui motus naturalis eſt: quoniam obediens perniciore gaudet velocitate, ubi vel in proprio motu regitur ab intelligentia ſuperiore. *Primus omnes alias ſphæras ſecum impetu ſuo rapit* (ait Boſcus ubi dudùm) *illis tamen contrà nitentibus. Rapit*, ab Oriente in Occidentem, *illis contra nitentibus*, nempè ab Occidente in Orientem. Hoc ipſum intenditur in perfecta ſubiectione. Fertur ubicunque fertur, & dulciter ducitur: quin perpendat, quòd huc, atque illuc feratur, ultrò ac citrò, circuncirca; ut ſplendeat obedientia, maximè cùm paſsiones nitantur contrà: quandoquidem magis, ac magis rutilat effulguratio obedientiæ, dum ſubditus nititur adversùs inclinationes, & proclivis obedire. Alphonſus in *Tabul.* proprium aſsignat motum in Firmamento, quem vocat *Acceſſus, & receſſus*, ſeu *Motum trepidationis.* Chriſtoph. à Caſtr. ubi ſuprà, *Motum irregularitatis.* Haud abſonè in obedientiæ curſu exponuntur Firmamenti motus; igitur erudiunt multos, qui ad perceptionem præcepti, & mandatum, habent proprium acceſſum, & receſſum: ſiquidem proprius motus levis eſtò in obediente, debet ſemper, vel clanculùm formidari. Prævenit trepidatio virtutis ruinam, ubi videt in ſubiectione philautiam: igitur haud cadere poteſt arbitrium ad amuſsim obedientiæ, quod in motu percipitur primodùm irregulare.

Motus Firmamẽti obedientiæ ſymbolũ.

Chriſtophorus à Caſtr.

Ioann. à Sac. Boſc.

Quare?

Alph. Chriſto phor. à Caſtr.

In obediẽte vel levis proprietas voluntatis eſt motus trepidationis.

6 Oculi Iſaac ſacrificandi velantur, ut cæcè cervicem non tantùm iugo, ſed etiam ſummittat gladio: inſuper ligatur, qui velamine luminibus orbus, ſecuris nequibat refugere ictus: *Cùm alligaſſet Iſaäc filium ſuum.* N. Benedictus Haeftenus in *Schola cordis*, lib. 2. lection. 16. ex Auguſtino Serm. 46. de *Tempor.* per Iſaac filium dilectum, & unicum, cor intelligit. Benè; verùm cur arctè funibus premitur, cùm Deo per obedientiam ſacrificatur? Ut ſit exemplar perfectiſsimi obedientis in progreſſu difficili perfectionis. Cur ligatur, & ligatur à patre? Quia ligatur amore: vulnus vel ultrò ſacrificatus ſenſurus erat cum pœna, contrà nitente natura: & pater immolare decernit alligatum; ut non habeat obediens vel primum motum. Motus peculiaris in obedientia eſt motus trepidationis, & expreſsio interioris formidinis: neſciet namque formidare, quiſquis perfectè didicerit obedire. Alligatur, ut impetus naturæ in petra frangeretur obedientiæ. Voluit obediens ligari; & ligatus eſt, quia voluit. Reclamabat quaſi ad nocuum natura: & ut in illam prævaleret obedientia; ita cor in ſacrificium ligavit, ut quanvis poſteà in articulo ictus noluiſſe vellet, obediret præcepto vellet, nollet. *Anguſtam viam arripiunt*: ait, qui perfectiones intimè agnoverat in obedientia, N. Patriarcha ubi ſupr. *cap.* 5. Arripiunt, ſed ſimul regnum cœlorum. Arripiunt, quia violenti rapiunt.

Geneſ. 22. 9. Haeft. Auguſt.

Cor perfectè obedientis, non habet vel primum motum.

Studium eius ingenioſum erga cordis ſacrificium.

S. Benedict.

7 Hæc eſt ſcala, qua gradatim pervenitur ad ſumma, & ſummitas ſcalæ; ſiquidem Deus propè: ideo exponitur Iacobo ſuper terram, & perveniens uſque ad gloriam; per quam Angeli aſcendebant, & deſcendebant: *Angelos quoque Dei aſcendentes, & deſcendentes per eam*: ait ſacer textus. Angeli dicuntur, ubi homines invenies apud Rupertum hìc: meritò quidem, etenim ſummitas huius obedientiæ potiùs adſcribenda Angelicæ, quàm humanæ fragili, & vertibili naturæ. Cæterùm quænam in aſcenſu, & deſcenſu Angelorum obedientiæ ſummæ teſſera, ut in profectu perfectionis cōditio imitetur humana? Quia aſcēdebant? Quia deſcendebant? Utrumque: ſiquidem obedientes legibus Superiorum, deſcendentes in ſummitatem aſcendunt. Angeli in miniſterio ſimiles igni plauduntur à Paulo. Sic enim ait: *Facit miniſtros ſuos flammam ignis.* In flamma vis ingenita eſt ſursùm, non deorsùm. Quotieſcunque deſcenderit, rapitur contrà, cùm petat ab origine ſublimia: & ut explicetur in obedientiæ ſcala ſublimitas perfectionis; Angeli ex animo deſcribuntur deſcendentes: ſiquidem apprehendent perfectionis ſummitatem, & cacumen, quicunque præcepto obederint contra ingenij propenſionem.

Quæ anguſta via in obedientia?

Geneſ. 28. 12.

Rupert.

Obediens vel deſcendendo ſcandit.

Heb. 1. 7.

Nanciſcitur obedientiæ cacumẽ, qui obedit contra ingenij propenſionẽ

Alij ducuntur flammà charitatis ſursùm, iuxtà conditionem flammeam: Alij & flammivomi per anguſtam viam: & nulla prorsùm arctior (quia viribus contra vires, igneam iuvantes paſsionem) quàm duci, & niti in naturæ pronitatem. Ignis aliquando iubetur ſine lumine urere: aliquando ſine læſione lucere. Sol obſcuratur, luna lumine caret, & alia huiuſmodi. Igitur Sol ſtat, cœlum recedit, rubus ardet, & non comburitur in Moyſis intuitu, ac *Ignis* etiam coràm Elia, *deſcendit de cœlo.* Ignis deſcendit? Sæpe in obediente ſpectatur hoc prodigium ſingulare: ſiquidem victis paſsionibus, vel contrà nitentibus, ad inſtar ignis inclinationum immemoris; habet, & non habet pro voluntate imperantis. Vincitur ut vincat: ſeipſum in ſeipſo abnegat, deficiendo ſuperat; ſed aſcendit in perfectionis ſublimitatem, quia deſcendit proculcans inclinationem.

4. Reg. 1. 10.

Habet, & non habet arbitrium.

8 Aſcendit igitur, quia ſtrepitum affectuum audit, ſed non exaudit: & mortuus ingenio à corde, totum ſtudium impendit in obſequium obedientiæ. Vide periculum in proprio ſenſu, & ſeriem obedientiæ in ſuperiori mandato. Ut Deus huius virtutis exprimeret excellentiam, interdixit primo homini eſcam ligni boni, & mali. Diabolus hominis felicitate diſſecabatur; & iugiter moliebatur, quo laberetur: ad fœminam ſe contulit, cui dextrè dixit: *Cur præcepit vobis Deus, ut non comederetis ex omni ligno paradiſi*? Dextrè dixit, *Cur præcepit*? quia fœmina facilè percellitur inani curioſitate: ac in pectore livido ſpem ſupplantationis infallibiliter fovit; ſi fœmina hæſitaret cogitando, *Cur pracepit*? Ex voto cecidit aſtuta ſententià in prima cauſa: ut ſciat qui ad perfectionem graditur obedientià; inquiſitionem de fine præcepti non eſſe diſcretionem, ſed ſuggeſtionem validiſsimam diaboli. *Cur pracepit vobis Deus*? dixit Serpens, & Eva reſpondit: *Præcepit nobis Deus, ne fortè moriamur.* Aptiùs quæſtioni de præcepto reſpondiſſet, ſi reſpondiſſet, *Pracepit*,

Gen. 3. 1.

Non debet iudicium de pręcepto dari in ſubdito.

verſ. 3.

Non eſt inquiſitio, ſed ſuggeſtio.

9 *Quid, quis, cùr cur modò, cur ita, cur mihi, quare non alij, quare alij, & quare non mihi*? ſunt arietes demolientes obedientiæ ſolida mœnia, & machinæ diſsipantes ſubditorum munia. Ulyſsis eſt commentum, quo ſuaviter lubricatur in laqueum: & quia conſilium habere cupit præſumptio, conſilio labitur, & ſine remedio. Serpens callidè vafer, nare præſagà in cor fœminæ intulit validum ictum illà primà ſuggeſtione. *Cur præcepit Deus? Præcepit*, reſpondere, vel non reſpondere licuit. Præcepit Deus. Quid ultrà, ſi Deus præcepit? Deus præcepit? Ergo ſufficit. Nemo vel inſipiens dicet: Cur ita facis? Nobis ſufficit, quòd præcepit. Quis conſiliarius eius fuit? In obedientia ad quid hoc? Deus præcepit ita, quid? Nunquàm fœmina oppreſſa amaritudine eijceretur è gloria, & felicitate primævæ conditionis; ni de præcepti conſilio cogitaret ſciola ſcrutatrix maieſtatis.

Offendicula obedientiæ.

Validum reſponſũ ſuggeſtioni de curioſitate præcepti.

10 *Audientes non audiunt, neque intelligunt*: dixit Chriſtus, cùm in parabolis loqueretur; ac addidit in contrarietate aliam magis abſtruſam: videlicet, ut adimpleretur illud: *Auditu audietis, & non intelligetis.* Ænigmata ſunt verba? Si audiunt, quomodò non audiunt? Si non audiunt, perperàm dicentur audientes: quid mirum, ſi non intelligunt, ubi auditu audientes nequaquàm audiunt? In auditu obedientia ſignatur: & in ſubditis ita eximiæ præſtat obedientia ſubiectionis; ut priùs præceptis Superioris obediant, quam voces præcepti per Superiorem exaudiant: quippe adinſtar Angelorum non audiunt vocem ad faciendam voluntatem; ſed adimplent operibus voluntatem, *Ad audiendam* ſuperioris voluntatis *vocem.* Priùs auditio vocis eſt, vel voluntatis in voce: quomodò ut vox audiatur, voluntas obedientià perficietur? Dicit Benedictus ubi ſupr. *cap.* 5. *Convenit his, qui nihil ſibi Chriſto charias aliquid exiſtimant.* In præcepto eſt vox, ut verbum fiat: in Superiore eſt etiam vox de voce præcepti docens: & qui ſibi nihil Chriſto charius exiſtimant; obediunt promptè, antequàm vocem exaudiant. Faciunt verbum ad audiendam vocem (nequaquàm vocem ad audiendam voluntatem (qui antequàm ad aurem perveniat vox Superioris, audierunt vocem ſuperioris legis. En quo pacto audientes non audiunt, & quomodo ſpinther eſt obedientiæ, non audire vocem, & vocem audire: ſiquidem vox præceptorum eſt operibus perfecta, priuſquàm Superioris de illorum perfectione ſit à ſubditis audita. Verùm hoc aliàs.

Matth. 13. 13.

v. 14.

Quomodè præceptũ adimpletur, ut audiatur?

Pſalm. 102. 20.

S. Benedict.

Auditur vox legis, priuſquam audiatur Superioris.

11 Iam igitur perſpicitur, cur qui audientes non audiunt, & non *intelligunt*. Micat cauſa, cur emicet obedientia. Non audiunt, non intelligunt: quia non intelligunt, velocius audiunt: etenim ut audiant, & perfectè obediant; tantùm intelligunt præceptis auſcultare, non intelligere. Seraphim in throno celſitudinis *Velabant faciem*, non aures. Obedientia ſpectabilis eſt cæca, verùm non ſurda. Unde patulis auribus, & clauſis luminibus (intelligentiæ ſignis) adſtant obtemperaturi Deitatis præceptis: ſiquidem præcepta ſuperiora debent exequi, & nullo modo diſcutere. Audiat, & taceat, qui (ut par eſt) obedire deſiderat. Ideo Seraphim *Stabant*, & *volabant*. Volabant perniciter in executionem mandati, & ſtabant ſine cogitatione inquiſitionis præcepti. Multi deviant ab huius tramite virtutis, pravo ducti ſpiritu præſumptionis quippe præceptum arbitrantur non Deitatis, ſed hominis præcipientis. Remedium huic corruptelæ, quæ ſerpit dulciter per Monachorum pectora, vanitate ductrice, adhibuit N. SS. Patriarcha cap. de *Obedientia*, ubi inſit: *Obedientia quæ maioribus præbetur, Deo exhibetur; ipſe enim dicit: Me audit, qui vos audit.* Cur ille? & mihi? vana cogitatio. Tibi eſt; ſed non ille tibi præcipit in præcepto, ſed Deus in illo.

Matth. ubi ſup.

Iſai. 6. 2.

Subditis congruit decretis parere, non intelligere.

Ibid.

S.Benedict.

12 Habemus exemplum in fœmina prævaricatrice, & etiam bractea divinitatis prævaricaturiente. Suggeſtioni colubri primò reſpondit: *Præcepit nobis Deus*. Adæ conſtat præcepiſſe, Geneſ. 2. v. 17. Evæ quando? *Accepit ab Adamo*, ait Ambroſius lib. de *Paradiſo*, cap. 12. *A Deo accepit*, inquit Gregorius lib. 35. *Moral.* cap. 10. Bene omnes, & illa reſpondit bene. Lex data erat, & a Deo: monuit Adamus Evam de Dei mandato. Superior erat: & illa ſubdita aſſerit à Deo accepiſſe, quod audivit à marito Superiore; quoniam ſubditis congruit, ut nanciſcantur obedientiæ perfectionem, Deum in Superioribus cogitare præcipientem.

Gen. 3. 3.

Ambr.

Gregor. Magn.

Dei organa ſunt Superiores.

Intende, ſiquidem in ſequenti periodo argumentum invenitur perſpicuè. *Præcepit nobis Deus*, reſpondit Eva: ſed quid? *Ne comederemus*. Indubitabile ſanè. *Et ne tangeremus*: creperum utique. Quando & ubi? Lex interdixit eſum, non pomi tactum. Legem ſibi novam imponit, ut antequam peccet, peccet? Non imponit, aſſerit Ambroſius ubi ſupr. *Ita Adam dixiſſe mulieri, dum eam vellet facere cautiorem*, In Cyclopis foveam delapſi ſumus. Quid ita, ſi ut cautiorem faceret, tactum prohibuit Adamus; fœmina analyticè teſtatur: *Præcepit nobis Deus*? Aliud præceptum acceperat à Deo, & aliud acceperat à marito: & utrumque aſtruit meritò, latum fuiſſe à Deitate; marito illius à Deo conſtituto Superiore: igitur quicquid Superior auctoritate iubet, & Deus præcipit.

Ibid.

Ambr.

Quicquid Superior auctoritate iubet, & Deus præcipit.

13 Ipſe Dominus, qui locutus fuerat in Prophetis, ut doceret ad obedientiam, per illos fuiſſe locutum; factus ſub lege, vel adeſpotus dedit ſubiectionis exemplum. Circunciditur, in templo etiam à Virgine Patri offertur *Secundùm legem Moyſi*, quam ſubinde *Legem Domini* vocat Evangeliſta: v. 23. & 24. Non perplexa quæſtio eſt, quare lex ſit Moyſi ſervi, & etiam Domini? Deus eſt in Perlatis iuſta præcipientibus, atque in legitimis regiminis Superioribus. Quam multi apolactizant leges, quia præſident homines, & falluntur, quippequàm leges, non homines peſſum eunt. *Non enim te abiecerunt, ſed me*, dixit Dominus ad Samuelem. Unde ut pateat, Deum in Superioribus eſſe; Filius adimplevit legem, quam dederat Deus per Moyſen. Vano iudicio feſtivè interpretantur mandata; & non adimplent præcepta, cogitantes intuitum in lata lege non alium eſſe, niſi quem habent in cogitatione; cùm debeant in legibus, & iuxta leges agere, non verò intentionem diſquirere, vel diſcutere: ſiquidem qui iugum legum diſcutit, facilè excutit. Audite Bernardum de *Vita ſolitar.* loquentem roſas: *Animalem* (hominem) *diſcretum, novitium prudentem, incipientem* (inſipientem) *ſapientem; in cella diu poſſe conſiſtere, in congregatione durare, impoſſibile eſt.* Modò non poſſint detrahere aliquid de ſubſtantia legum, invertunt modum; & obedientes dicuntur: falsò tamen, etenim obedientiæ perfectio nititur, ut niteat, modo.

Luc. 2. 22.

Eſt Deus in Superioribus.

1. Reg. 8. 7.

Monachus de legibus curioſus, abominandus.

Bern.

14 Imminente Herodiana puero Ieſu (nuper nato, & pœnis) perſecutione; ut effugeret, neceſſe fuit declinare. Unde Angelus apparuit in ſomnis Ioſeph, dicens: *Surge, & accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Ægyptum.* Quid ergo Ioſeph? *Conſurgens accepit puerum, & matrem eius, & ſeceſſit in Ægyptum.* Inculcat iterùm Evangeliſta factum, quod ab Angelo præceptum? Faciliùs dicebatur: Angelus admonuit, & Ioſeph fecit. Faciliùs, ſed non perfectiùs; quippe lateret nitor obedientiæ tanti viri, ni exprimeretur ita factum, ſicut ab Angelo fuerat dictum. Ita dixit, ita fecit; & perfectè paruit, quia fecit ita. Eſt modus in rebus, quem in obedientia tranſilire diſcrimen; ſiquidem in illa nunquam datur præter propter, & ut indicetur factum, quod ultrò fecit Ioſephus; fecit quod fecit, ſicut præceperat Angelus: etenim obedientiæ eximia pulchritudo, eſt ſubiectionis eximiæ ſumma perfectio, quæ ſtat in deliberatione dicentis: *Quicquid iuſſerit, & quomodo, quotieſcunque, quando, & improvisò*: igitur præceptum non adimpletur; niſi fiat, ſicut præcipitur. Quare ut Angelicum à Ioſepho innoteſcat omnimode adimpletum mandatum; dicitur, opere perfeciſſe modum.

Matth. 2. 13. v. 14.

Modus in obediētia deſideratur.

In obedientia nunquā datur præter propter.

15 Cogita acumen Pauli. *In eo enim quod omnia ſubiecit, nihil dimiſit non ſubiectum.* Patet, ò Paule, quòd nihil non ſubiectum, ſubiectis omnibus. Quid ergo novi in commendationem obedientiæ? Poteſt aliquid non ſubijci, ubi præter omnia ſubiecta, non eſt aliquid? Poteſt: & dicit meditanter, qui omnia ſubiecit, nihil non ſubiectum dimiſit; quia ſubditus poteſt obſervare quoad ſubſtantiam præceptum, & ſibi ſervare modum, ſubiectis omnibus, & omnibus non ſubiectis: ſiquidem non omnia ſubijcit obedientiæ, qui ſervat aliquid ſibi. Hi modi aliquando perpendentur, & exponentur à nobis; quoniam non omnia ſimul. Interibi lege, & ſcrutator D. Benedictum in *Regul.* maximè cap. 5. & 7.

Hebr. 2. 8.

Quomodò omnia obediētiæ ſubijcienda?

Animadvertes, ſæpe D. Benedicti mei, & omnium Monachorum Patris, afferri teſtimonia, & conſultò: tùm quia omnes Monachos alloquor, ut aliquando iudicium incipiat à domo Dei: tùm quia ipſi ſoli intelligunt huiuſmodi ornamenta virtutum: igitur de Sæcularibus ferè (licèt aliquid habeant de actione virtutis) dicere poſſumus. *Ipſi nihil horum intellexerunt, & erat verbum iſtud abſconditum ab eis, & non intelligebant, quæ dicebantur.* Tum denique, quoniam hæc pretioſa ornamenta, & perfectionis ſtudia in nullo alio pleniùs inveniuntur, quàm in Benedicti Monaſterijs, è Regula. Conſule Cardin. Turrecrematam in *Regul.* Urbanum VIII. in *Bulla ad Xanctonenſes Monial.* Antonin. part. 2. lib. 15. cap. 14. Engelgrave in Feſt. *S. Benedicti. Nullum Regulæ apicem* (ait Hiſtoria Cluniacenſis de S.Odone) *prudenti inconſultum, proficienti inutilem, credenti difficilem, pœnitenti aſperum eſſe, ſuo & multorum exemplo docuit.* Ad rem ergo.

Luc. 18. 54.

Pretioſa ornamenta virtutum, & perfectionis ſtudia, in nulla alia pleniùs inveniuntur, quā in Benedicti Regula.

Hiſtor. Cluniac.

16 Aliqua vel neſciens de hac virtute obſervavit Seneca *Epiſt.* 94. *Non probo* (inquit) *quòd Platonis legibus adiecta principia ſint* (Detrahunt obedientiæ quicquid concedunt rationi.) *Legem enim brevem eſſe oportet, quò faciliùs ab imperitis teneatur, velut emiſſa divinitus vox ſit. Iubeat, non diſputet. Nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quàm lex cum prologo.* (illuſtris ſententia: ſiquidem ubi legum quæritur à principijs monimentum, à corruptela invenitur effugium.) *Mone, dic quid me velis, feciſſe. Non diſco, ſed pareo.* Ingeniosè. Subditus obediendo diſcit parere; & hoc eſt in perfectionem diſcere. Hi ſunt gradus, ut paulatim virtutibus procedentibus aſcendere poſsimus ad montem, & obedientiæ obtinere cacumen: igitur in hac ſubiectionis vita, perfectionis nutrix obedientia perfecta.

Leges debent eſſe ſine principijs.

Senec.

Nihil frigidius, quā lex cum prologo.

DIDASCALIA VI.

Temporibus medicina valet.

1 CAnit prudenter Ovidius lib. 1. de *Remed. Amor.* Diſciplina regiminis ars eſt. Unde Virgilius 6. *Æneid.* v. 851.

Ovid.

Tu regere imperio populos Romane memento,
Hæ tibi erunt artes.

Virgil.

Nequaquam procedit ex arupto reſolutoriè: quare vel dyſcolum ingenium vincitur arte. Etiam ſerpentes cicurantur, & humani fiunt homines, dexteritate tantùm humanitatis. Flectere poſſumus, quod aliò decantavit Horatius lib. 4. *Carm.* Od. 4. v. 25.

Regere ars eſt.

Senſere, quid mens ritè, quid indoles
Nutrita fauſtis ſub penetralibus
Poſſet, quid Auguſti paternus
In pueros animus Nerones.

Horat.

Educationis.

Ni benignitate animi ſuperbi ducantur & demulceantur, recrudeſcunt; & ipſis malis deteriores fiunt. *Magna arte agendum eſt* (ait N. Gregorius lib. 13. *Moral.* cap. 3.) *ut qui ex aperta correctione deteriores fiunt, quodam temperamento correctionis ad ſalutem redeant.* Temperamentum expreſsit Seneca lib. 1. de *Ira* cap. 5. dicens: *Quandiù poteſt, verbis, & his mellioribus ingenia curare, ut facienda ſuadeat, cupiditatemque honeſti & æqui conciliet animis, faciatque vitiorum odium pretium virtutum: tranſeat deinde ad triſtiorem orationem, qua moneat adhuc & exprobret: noviſsimè ad pœnas, & has adhuc leves & revocabiles. Ultima ſupplicia ſceleribus ultimis ponat, ut nemo pereat, niſi quem perire etiam pereuntis interſit.* Hæc Seneca: & verè aurea. Multo melius Sanct. Benedictus *Regul. S.* cap. 2. 27. & 28. *Ardua & difficilis res eſt*; ait Pater Sanctus: igitur hoc opus, & labor: ſcilicèt quo arti-

Greg. Magn.

Qualis modus in dicis, aut præſtās in correctione?

Senec.

S.Benedict.

ticulo habenæ relaxandæ, quo contrahendæ: an parcendum ſtimulis, an utendum fortiter loris; & labor eſt, inhibere volantes. *Ars artium, & ſcientia ſcientiarum mihi videtur, hominem regere, animal tàm varium & multiplex*: inquiebat Gregorius Nazianzen. in *Apologetic.*

Ars artium regimen hominis.

Grego. Nazianzen.

2 Hoc opus erga viros; qualis labor erga fœminas, quæ ducuntur; & duci nequeunt nec fortiter, nec ſuaviter?

Idem.

Mala res eſt dracones, mala res & aſpides:
Duplex malitia mulieris inter feras.

Chryſ.

Malum iumentũ mulier.

Ioann. Damaſ.

Idem in *Sentent.* ait: *Faciliùs ferrum coquere, quàm mulierem caſtigare*: ait Chryſoſtomus apud Antoñ. Monachum in *Meliſſa* lib. 2. cap. 34. & Damaſcenus Paralell. 1. cap. 76. *Malum iumentum mulier*: qua propter arte regendum, ut vincatur arte: igitur aliter boni operabitur nihil. *Sub viri poteſtate eris* (illi dicitur) *& ipſe dominabitur tui.* Dominatio deſcribitur viri, & pariter ſubiectio fœminæ. Huius, ut regatur. Illius, ut moderetur: opus eſt arte in huiuſmodi poteſtate, & ſubiectione, igitur ſi temporibus medicina valet, importunè proculdubio nocebit: & loco ſubiectionis apparebit proculcatio poteſtatis. Malum iumentum eſt, calcitrabit & contra ſtimulum, quanvis experiatur durum. Impoſsibile eſt corrigi, niſi velit: & utendum eſt arte, ut velit corrigi. Confertur aptè à Villava in *Symbolo ſpirital.* fœmina ocimo, ſeu baſilico (quod vulgò *Albahaca*) etenim ſi levi manu tractatur, ſummè capiti beneficum; ſi teritur, ſummum toxicum. Recandeſcit, recrudeſcit, vel leges animò rumpet: & niſi leniter dilectione, vel quaſi dilectione flectatur; nullo modo, vel correpta corrigetur.

Geneſ. 3. 16.

Utẽdum eſt arte, erga regimẽ fœmina.

Similis ocimo.

Villav.

Quin etiam accendas vitia, irriteſque vetando,
Temporibus ſi non aggrediare ſuis.

Ovid.

3 Quid ergò erit, quòd percuſsio petræ Horeb, ut aquas eliceat, Deo placeat; percuſio petræ in Cades & ſummoperè diſpliceat? An quia Moyſes dum loqui iuxta præſcriptum debuit, petram percuſsit, & in Præſide dignum ſupplicium, quòd faciat ſupplicio, quod potuit verbo? Vulgare acumen. Videor mihi, latere maximum documentum in regimen ſubditorum. Lapis primus petra erat: ſecundus ſilex: ecce (quantum auguror) corda filiorum Iſraël & adinſtar petrarum, & ad inſtar ſilicum. Percuſio medicina erat, ut molleſceret pectus, & tranſiret in carneum cor lapideum, liquatum pœnitudine, cuius teſtes eſſent lachrymæ. Prima profuit, quia opportunè: ſecunda minimè profuit; igitur dum corda ſubditorum ſunt ſilices, ictu levis percuſionis nequaquàm elicient aquas, ſed urentes ſcintillas. Aquæ (dices) fuerunt, ſed contradictionis aquæ: & neutiquàm Præſides, & ſubditi proſunt; ubi obedientes vel ipſis operibus contradicunt. Quid, quòd aquæ, & ex percuſione? Quid in imperio utilitatis, dum ipſa obedientia eſt aqua contradictionis? Sunt aquæ, verùm iræ. Sunt lachrymæ puncti amaritudine cordis. Nunquam enim minùs bilioſi commoventur, quàm ubi tremunt, vel leviter lachrymantur. Excutitur quaſi in ligno humiditas, ut magis cor flamma furoris ex arrupto recandeſcat.

Exod. 17. 6.

Num. 20. 8.

verſ. 11.

Improbus in correctione confertur ſilici.

Lachrymæ indices iræ.

——*Teſtis ſit lachryma flammæ*
Semper ut occluſo ſtillat ab igne liquor.

Otho. Ven.

Ita Otho Venius Emblem. 95. *Amor.* Unde Siracides: *Non incendas carbones peccatorum arguens eos.* Correptio medicina eſt, ſed ſilici pectori, & obſtinato importuna: atque data non apto tempore, vel medicina nocet; quia in humorem putridum indoles medicamina convertit. Qui aquam præbet poſt febrem ægrotanti, obſequitur; igitur eius conſulit ſaluti: verùm in febri, obſequio ægrotantem ſauciat, quia novà pugnà acrimoniam humorum exacerbat: & patet ſtolidiſsimum ſtudium, aqua fovere validiſſimum incendium. Perdit operam, qui extinguere ignem intendit, & fomitem ſubdit. Melius eſt, ut ſubtrahatur materia, ſiquidem vel oppoſita eſt amica. Secum ignis agendo contendit, ſine fomite deficiet. Ira ignis eſt intra penetralia pectoris occluſus, & quaſi in ſilice cordis imbibitus, ſeu quaſi machina pulvere tormentario referta, & diſsimulatione, vel ſimulatione obducta. Tempori cedit, quoniam procul ab occaſione friget; & tandem diſsipantur fumi bilis, quibus amaritudo arcem occupaverat mentis.

Eccli. 8. 13.

Qui intempeſtivè ſubditum arguit non corrigit, ſed bilem eius incendit.

Illo tunc occaſio eſt, ut vel correptio corrigat, vel correctio corripiat: cæterùm dum fervet, nullatenùs corripias, nec corrigas; ne arguens, iræ carbones accendas: igitur etiam leniter ſulphuri miniſtrabis ſcintillas, & vel leviter admotis pectora erumpent in flammas. Rationis pondere, morſu conſcientiæ, & cogitatione errati animus fractus, ſpiritus compreſſus, tandem tandem agnoſcent febrem, quod arbitrabantur amuſsim: & cedent obvijs manibus etiam iniuriæ, qui cedere nolebant rationis legi. Tempeſtivè accedendum eſt, ut correctio inanis non ſit: ſiquidem igne bilis non ſopito, carbones accendentur levi correptionis flatu. Inter homines non eſt hominum, ſed rationis reverentia, vel Dei imago in iudice cum poteſtate meritò collocata: quam non cogitantes Ethnici, & animo vertentes momẽtum totius humani generis in civili ſubiectione, dixerunt: *Ad coërcendos animos imperitorum, ſapientiſsimi viri iudicarunt inevitabilem metum, ut ſupra nos aliquid timeremus. Utile erat in tanta audacia ſcelerum aliquid eſſe, adversùs quod nemo ſibi ſatis potens videretur.* Hæc Senec. lib. 2. *Quæſt. natur.* cap. 42. Poteſtas quæ in Superiore reſidet, non eſt ficta, ſed à Deo credita: unde dum Superior corripit delinquentem; agat, ut correptus videat in homine poteſtatem, non in poteſtate hominem: quoniam nequaquàm verebitur qui ſubditus Superiorem, quem videt æqualem.

Igne bilis non ſopito, flagrant ſubditi levi correptionis flatu.

Senec.

4 Intuetur ſubditus in homine poteſtatem, dum iubetur iuxta præſcripra rationis: intuetur in poteſtate hominem, ubi imperatur ad amuſsim voluntatis: & dum aliquid ſubditis præſcribitur, fulminare debet ſuperior ratio per hominem, non homo per traditã dignitatem: igitur diſcrimini exponitur, ſi aliquid irrationale iubetur, omiſſio ſceleris caſtigatur, prætermittens corripitur, ut ſubditus exoſus ſimul poteſtatem proculcet, & hominem; maximè ſi agnoſcit, quòd iudex non corripit ut corrigat, ſed ut corripiat. Hi deliri in poteſtate ſunt. Iraſcuntur hominibus, non ſceleribus, & quærunt crimina, ut vibrent flagra; neutiquàm ut vulneribus apponant medicamenta. *Inſani* (ait Senec. *Epiſt.* 94.) *quibus mens mota eſt, non erepta.* Quid mirum, quòd ſubditi furant, dum Superiores delirant? Magis arbitror, Prælatos inſanire, quàm inobedientes ſubditos; dum vident iuſsis, & iracundià commotos: etenim remedijs importunis fovebunt amaritudinem, & in acceſsione exacerbabunt febrem; cuius furore perculſi, & bilis motione, atque ſtimulis perciti, non tantùm hominem, ſed unà cum homine amandabunt poteſtatem. *Mens mota* (dixit appoſitè Seneca) *non erepta*; & eſt inſania: ſiquidem non ſatagunt per imperia exaudiri, ſed quia ſubditum averſantur, adverſari. Videtur (Proh nefas!) rabido pectori crimen leve, vel futile; & bilem viles irritant, ut ſit amplioris momenti, quo ineſcetur voluntas, ſaginetur impietas, & prodeat quaſi ex adipe iniquitas, ulciſcẽdo pectus propria amaritudine punctum, ſacro velamine legum.

Præſes corripiat ut corrigat.

Aliter delirus.

Senec.

In quo illorum malitia ſummat.

5 Caluit huiuſmodi animi vafri impudentiam, & audaciam, qui optabat ſceleribus medicinam. *Zelum, & invidiam non habere*: ait D. Benedictus *S. Regul.* cap. 4. inſtrument. 65. Invidia ſit ergo procul: cæterùm zelus, quare? Eſt zelus charitatis, & zelus amaritudinis: infit ipſe ibid. cap. 72. & nequaquàm quit eſſe inſtrumentum bonorum operum, quòd rutilet pravus affectus amaritudinis larvà nitidà ſpecioſæ charitatis. *Zelum, & invidiam non habere.* Eſt hendiadys: ideſt, non habere zelum invidioſum, ſeu invidum: quippe erit virtutum omnium deſtructio, ubi magis illarum deſideratur perfectio: etenim nil magis abominabile, quàm affectus venenati livoris, quaſi zelus charitatis. Ipſis operibus (quæ Heraclius lapis intentionis cordium) exprimitur zeli momentum: ſiquidem exutus larvà, apparet deteſtabilis invidia, zelus amaritudinis Deo inviſus, quod rutilabat tanquàm dilectionis zelus; bona ſpecie, verùm peſſima intentione, obductus lemmate ſacrarum legum ſpiritus ſcorpionum.

S. Bened.

Idem.

Nihil magis execrandum quam zelus amaritudinis ſpecie religionis.

6 Phariſæi, Domino & Aſſertore noſtro ſtante in templi atrio, mulierem adducentes in adulterio deprehenſam, ſtatuerunt coràm, & dixerunt: *Magiſter, in lege Moyſes mandavit nobis huiuſmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?* Si lex dicit, quid? Conſtituerunt legis iudicem, an diceret aliquid cõtra legem: & non accuſant, ut accuſent mulierem, ſed per accuſationem ut accuſarent iudicem: igitur indulgerent ſceleribus adulteræ, ni decipula vafrè ſtrueretur innocenti. *Hoc dicebant* (infit Evangeliſta) *tentantes eum, ut accuſarent.* Legem exponunt, & expoſitione fallunt? Suggerit malitia, & operatur audacia: nunquàm enim magis perfidè operantur huiuſmodi indoles, quàm exponentes coràm oculis leges. *Tentantes eum.* O bone Deus! Quis à calumnia vindicatus, cùm vix iuſtùs ſit ſecurus? O bone Deus! Quid non tentatio homini fragili, ubi lex deſervit tentationi? Qui agit inſidioſè, etiam ſcandalizabitur in lege. Hæc via illorum ſit ſcandalum ipſis, cæterùm rectitudini innocentis! Hæ ſunt leges in manibus Phariſæorum, & ſine lege pravorum iudicũ, Præſidum, Phariſæorum aſſeclarum: igitur nullatenùs leges adducunt, ut malitiam condemnent; ſed ut innocentes tentent, & etiam accuſent. Ingenium diaboli eſt: impellit enim hominem in errorem, & impulſum accuſat illicò errantem.

Ioann. 8. 5.

In legibus ab impijs decipula ſtruitur.

verſ. 6.

Et tentatio in innocentia, quaſi vulnus è medicina.

Ex ingenio Diaboli.

7 Audita ergo lege, & cognita intentione, vultum Chriſtus demiſit in terram, avertens faciem à proponentibus legem. *Ieſus autem inclinans ſe deorsùm, digito ſcribebat in terra.* Faciem avertit à legibus iuſtus iudex, qui ut peccatores miſericors reſpiciat,

verſ. 6.

Crimen ſummũ, quod induitur ornatu ſacrarũ legum.

ciat, faciem avertit ab illorum peccatis? Oculos ſuos ſtatuit declinare in terram, ne videret noxam, ut dimitteret impunè fœminam? Minimè: avertit faciem, ne videat allatam legem: ſiquidem crimen nullum Deo magis inviſum; quàm crimen perpetratum prætextu legum.

Perpende malitiam. Phariſæi, quos corripuerat Dominus, diſſecabantur, & fremebant acriter puncti ex ſermone præcedenti: unde miſerũt miniſtros, ut apprehenderent, cùm obiectionibus reſpondere nequirent. Vindicari intendebant, & diluculò adducũt iudicandam mulierem adulteram; exponentes legem, & ſubdolè ſimulantes amaritudinem; rati, nunquàm magis impunè quire, virus evomere putrida viſcera, & venenata corda; quàm ſub huiuſmodi larva: igitur impunè apud homines fiunt, & grandia crimina velamine legum: verùm Chriſtus avertit faciem, averſans legis ſpeciem, & ſignans crimen: quandoquidem in iudicibus nullum maius, quàm vindicta propriæ iniuriæ, & amaritudinis pectoris, deaurata zelo iuſtitiæ, nomine legis, larvà religionis, & ſpecie charitatis. Vide quæ diximus *Tautolog. 3. Didaſc. 3. num. 8.*

Impij virus evomunt affectionis, prætextu legis.

Non eſt iudicium legis, ſed ſuperborum tyrannis.

8 Hoc ne legibus iuſtitiam vindicare, vel leges cum iuſtitia proterere? Eſt mederi ſcelerum à lege claudicantium vulneribus, vel indulgere ſine lege criminibus? Eſt criminoſos corrigere; vel fovere, & ad flagitia invitare? Qui munitus lege, leges rumpit; rompit illex. Hæc eſt poteſtas in homine? Potiùs homo delirus cum poteſtate.

Claud. *Dat veniam coruis, vexat cenſurà columbas.*

S. Benedict. 1. Tim. 1. 9.

Quid hoc? Dixit Benedictus SS. Pater *Regul.* cap. 27. Ovium infirmarum non ſolicitudinem, ſed *Super ſanas tyrannidem.* Egregiè. *Lex iuſto non eſt poſita* (aſtruit Paulus) *ſed iniuſtis, & non ſubditis, impijs, & peccatoribus, ſceleratis, & contaminatis.* Ubi enim corripitur innocens, & quia innocens, erit abuſus poteſtatis, bracteata tyrannis ſplendore legis. Correptio ergo eſt medicina erroris. Non enim iræ, ſed rationis eſt, à ſanis inutilia ſecernere. Ad emendationem pœna proficit, ſi iudicium tulit: unde Seneca lib. 1. de *Ira* cap. 16. *Omne pœnæ genus* (ait) *remedij loco admoveo.* Si error non eſt, non erit correptio medicina; neque erit remedium, ubi vulnus negatur ſuppoſitum. Perperàm ergo vocatur medicus, ubi non eſt infirmus. Ad quid enim medicamen, ſi non eſt vulnus? Faciet medicamen, quod non fecerat crimen: ſiquidem ubi opus non eſt, humores irritat, & dolore intempeſtivo ſanitatem exacerbat. Quare dum Præſes

Correptio eſt medicina erroris. Senec.

Sine errore nõ medicina, ed plaga

ſuperba poteſtate, ex arupto delirus ſine phroneſi, & iactat leges, & conſtruit apices, & fulminat flagella, & vibrat flagra; tunc profectò ſuper oves ſanas exercetur tyrannis, quia facit vulnus medicina correptionis.

9 Nota iudicium in Paulum. Illicò ut bonam ſuam converſationem ante Deum, & homines concilio malignantium expoſuit; Princeps ſacerdotum percuti iuſsit. Tunc Paulus, non commotus, ut teſtatur Hieronymus lib. 3. *Contra Pelag.* conditione humanæ fragilitatis, ſed zelo fractæ legis (igitur non ſemper adverſa pati, eſt virtutis; cùm inoleſcat perfrictæ frontis audacia, ex innocentis patientia) dixit: *Percutiet te Deus paries dealbate.* Paulus ita modeſtus, in Põtificem inſurgit? Paulus qui & quieſcit, etiã dum vipera mordet? Paulus: & in exemplum, ut coërceatur impudentia iudicum. Correptio medicina erroris eſt. Ad quid medicina, ubi non error? Pharmacum importunum: & importunum, venenum; ſiquidem conficit medicamen ulcera, parte medicata, quæ non læſa; atque irritat corporis conſtitutionem, quæ medicina in ægroto confirmaret valetudinem. Multa nocent mota, quæ non mota non nocerent.

Hieron. Act. 23. 3.

Pharmacum importunũ, venenũ.

10 Locutus eſt Paulus, & Pontifex *Præcepit aſtãtibus ſibi, percutere os eius.* Cauſam inquiramus. Cur præcepit? Quia præcepit, & quia placuit; quaſi licitum foret, quod placeret. Non eſt in Paulo error, ſed eſt in iudice furor: & obſtat audacter Pauli innocentia, ne ulterius Pontificis procedat inſania: quæ quidem clarè patet, dum ius dicitur ſecundùm arbitrium furoris, non iuxta præſcripta legis. Iam pridem in Paulum cor Pontificis imbutum felle, inebriatum amaritudine, virus vomere intenderat, opportunitatemque ad vindictam expectabat: aſcendit in ſolium, ut malevolum cum poteſtate promeret animum: uter inflatus ſellam poſſedit; ſed Paulus dextrè utrem reſponſione pupugit: ſiquidem fas non erat, ut pro libito percutere vellet virum bonum, & Paulum, quia videbat ſubditum. Vernaculè vigilantiſsimè. *No era razon, que por eſtàr en la ſilla, à un hombre como Pablo, le dieſſe una bofetada.* Reſpondit Paulus, verùm Pontifex etiam intimè punctus non reſpondit. Cur ergo? Obſtupuit. *Elinguem Paulus iuſto reſponſo fecit, quaſi fulmine percuſiſſet*: inquit hic Chryſoſtomus. Si non reſponderet, iniurias & contumelias, qui cœperat, inculcaret: multiplicaret convitium, quia ſuſtinuit opprobrium. Non iudica-

verſ. 2.

Ius dicit furor, ubi non eſt error.

Nõ quia ſubditus, innocens ſubigi debet.

Chryſoſtom. *Stupeſcit malitia, dum reſpondet innocentia.*

cavit vocem habere innocentiam, ut iudicis, & Præſidis repelleret, vel retorqueret iniuriam: & ſimulac veritatem ex ore ſubditi audit; non reſpondit, ſed obſtupuit. Iuſtum enim erat, ut qui mordax, & effrænis in tantum virum auſit ſcipione honoris, fieret elinguis fulmine repercuſo veritatis.

11 Cauſam Pontificis maligni vidimus iniquo decreto: audiamus & Pauli veritatem in cavillo. *Paries dealbate.* Appoſitè. Exteriùs ſpecies iudicis pulchra, verùm ad intra iniquitate plena, obducens infulis honoris, dedecus indolis. *Paries dealbate*: ſiquidem ni haberes honorem, nec inter proprios præ moribus haberes auctoritatem. Exue malignitatem toxici cordis, dum induis munera iudicis: quippe debes ſedere in ſolio, iudicare, non ulciſci: & ubi cauſam audis, ſi audis, haud conſulis iuri, ſed pectoris acri felli. *Paries dealbate*, ſtellionis adinſtar luces, ut eneces. Luces ſanctitatis ſpecie, dum ferves iniquitate: igitur in ſolio zelum amaritudinis oſtentas zelum legis, & charitatis.

verſ. 3.

Cur iudex iniquus dicitur paries dealbatus?

Ibid.

12 Ratio ſaxò ſuppetit. *Sedens iudicas me ſecundùm legem, & contra legem iubes me percuti?* Eſt ne Deus alius tibi, & mihi? Lex una: quo pacto eadem, & mihi & tibi altera? Tolerabile, etſi nefas, quòd me contra ius percuteres: ſed intolerabile, quòd abutaris legibus contra leges, iure fracto in iure dicundo. Nonne dolus eſt aſcendere in tribunal ad legum obſervantiam; & proferre non iuris, ſed iure munitam malevolentiam? Quomodò iudicabit iuxta legum æquitatem, qui in iudicio frangit legem? Iudicatris, dum iudicas: & ſtruis leges auxiliatrices, contrarias; quando fuco venerandi iudicij, amarulentiam prodis putridi animi; quaſi poſſes infulis poteſtatis, leges iuſtas reflectere contra leges.

Leges retorquet in leges.

verſ. 5.

13 Ideo ſubdit: *Neſciebam fratres, quia Princeps eſt Sacerdotum.* Non dixit *Erat*, ſed *Eſt*: erat, quia in tribunali: non eſt, ratione iudicij: perperàm agnoſcere poterat ut Pontificem, quem videbat in tribunali furentem. Iudex ſedet, ut iudicet; non ut à legibus pro lubito aberret. Qui allidit legem, obibit iudicem? Alius ante tribunal ſiſtere quibat ſubditus, qui non eſſet æquè modeſtus, ut Paulus: & non tantùm diceret, neſcio Pontificem iudicem; ſed ſcio, & nolo cognoſcere Superiorem. Eſt homo in poteſtate conſtitutus, ſed inſanus: & dum agit perperàm, removet iudicaturam. Si habuerit, & iniuſtè iudicaverit; videns ſubditus iudicem delirum (furentem hominem, & quia ſe iudicat iudicem) laceſſitus cum homine iudice peſſundabit poteſtatem.

Nil magis timendum, quã innocens ſubditus laceſſitus.

14 *Neſciebam.* Ironicè loquitur, autumat Lorinus hìc. Ex modo loquendi furioſo non videbatur Pontifex, ſed tyrannus. Erit profectò tyrannus, quanvis iudex, ſi furioſus. Percutere iubet innocentem: in erroris medicinam leges inſtituerunt correptionem. Pharmacum ubi vulnus non erat appoſuit, & vulnus non tantùm in carne, ſed in corde fecit. Quis non reſiliret, & punctus corde? Pontifex paſtor debet eſſe, ovibus infirmis conſulere, ſanas ſervare: & Paulus etiam in tribunali neſcit Pontificem, ignorat paſtorem; qui ſuper ſanas infulis honoris exercebat pro tribunali tyrannidem.

Lorin.

Sine vulnere, vulnus erit medicamen.

15 Si graſſantur crimina, vel etiam imperfectiones (quippe uſuvenit, humanæ converſationis pulvere, etiam religioſa corda ſordeſcere) *tunc Abbas faciat, quod ſapiens medicus*: ait Glorioſus Confeſſor Domini Benedictus ubi ſupr. cap. 28. Quid medicus ſapiens? *In exacerbationibus, & quibus per circuitum fiant acceſsiones in ipſa acceſsione abſtinere oportet*: ait Galenus *Aphoriſm.* 11. *Sect.* 1. Igitur ut canit facilè princeps Vatùm de *Remed. Amor.*

S. Benedict.

Galen.

Ovid.

Dum furor in curſu eſt, currenti cede furori,
Difficiles aditus impetus omnis habet.

S. Benedict. *Conditiones correptionis acceptabilis, & prudẽtis.*

Omni ſagacitate, & induſtria delinquentes medendi, ait N. Patriarcha cap. 27. Quibuſnam ergo? An quia debet princeps agere curam, non tantùm vulneris, ſed etiam honeſtæ cicatricis? Diximus *Taut. 4. Didaſc. 6.* num. 10. An quia corripere debet, ut corrigat? An quia exprobrare dedecus, quaſi aliud agens; vulnus acu tangens, & prætereiens? An ut vitia diſpliceant, & correpti de monitione complaceant? An corripiendo, & excuſando? *An quia quædam ignorantibus ægris curanda ſunt?* Ita Seneca de *Brev. vit.* cap. 18. An denique, ut idem ait de *Clement.* cap. 22. quia *Princeps vitia feliciùs compeſcit, ſi patiens eorum eſt, non tanquàm probet; ſed tanquam invitus, & cum magno tormento ad caſtigandum veniat? Verecundiam peccandi facit ipſa clementia regentis. Gravior multò pœna videtur, quæ à miti viro conſtituitur.* Hæc omnia, & alia, quæ à Nobis alibi ſunt exponenda, continentur in ſagacitate, & induſtria: verùm ille qui ſatagit de remedio vitiorum, decrevit pharmacum. Sic enim exponit cap. 2. *In doctrina namque ſua Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam ſervare, in qua dicit: Argue, obſecra, increpa, ideſt miſcens temporibus tempora.* Totum hoc eſt miſcere tem-

Senec.

Senec.

Gravior eſt pena, ubi à viro miti caſtigatur culpa.

S. Benedict. 2. Tim. 4. 2.

Imprudentia eſt obſecrarè, quem ius corrigere.

tempora temporibus, ut non ſit locus criminibus: igitur ſi Præſes non aptatur opportunitati, prævalebunt vel in ipſa extirpatione. Alij increpandi ſunt, alij obſecrandi, alij arguendi: & imprudentia erit, quòd Præſes obſecret, quos increpare, vel arguere debet.

Ibid.
Importunè obſervetur curationis opportunitas.

16 Cuncta igitur luſtranda in auctoritate Pauli, ut clareat comperta medicina Benedicti: *Inſta opportunè, importunè: argue, obſecra, increpa in omni patientia, & doctrina.* Hæc eſt medici ſagacitas, ut importunè obſervetur curationis opportunitas: ſiquidem ſi importunè increpantur ſubditi, vel arguuntur; erit enim tempus cùm ſanam doctrinam non ſuſtinebunt. Vide Gregorium Magn. p. 2. *Paſtor.* cap. 4. *Aſsiduitate amittit auctoritatem*: ait Senec. de *Clement.* cap. 22. Sæpe viſa miracula, abdicuntur, ut communia. Iupiter non ſemper tonat, & dum tonat, vel culmina timent, quippe non ſemper. Rarò exerceat increpationem, quiſquis in ea, & ex ea perquirit auctoritatem. Quibuſdam enim canibus ſic innatum eſt, ut non latrent pro feritate, ſed pro conſuetudine.

Senec.
Correptio aſsiduitate auctoritatem amittit.

Chryſ.
Increpationis argumentū formetur à ratione, non ab auctoritate.

17 *Argue*: Ideſt, argumentis convince, ut hìc aſtruit Chryſoſtomus. Argumentis convince, & fortius eſt à ratione. Argue, non ab auctoritate, quæ ſine ratione, nulla; ſed ratione, à qua auctoritatem habet argumenti cauſa: & ſubditus duntaxat audiens in argumento Præſidis auctoritatem; neque increpationem recipit, neque ſalutem. Omnia negat, quia auctoritas nihil probat. Qui non convincit, non arguit: priùs eſt, quòd ratio cognoſcat errorem, ut conſequatur ſalutem: & tunc aptè cadit in errantem vel dira correptio, quia ab intellectu delinquentis fit concluſio. *In intellectibus manuum ſuarum deduxit eos*: dixit Regius Vates de duce Moyſe, cùm educeret filios Iſraël de terra Ægypti. Ægyptus ſonat *Anguſtias, tenebras tribulationis.* Manus deſignat potentiam auctoritatis: & dicit *In intellectibus manuum*, ut præ oculis ſit docti ducis argumentum: ſiquidem compulit, ut relinquerent Ægiptias ſuperſtitiones auctoritate rationis, non ratione auctoritatis. Qua conditione vel rebelles educeret, modò intellectus non regeret? *Non intellectibus manuum*, quoniam aliter deducere, reducere, & mentem ab errore revocare; ſunt planè *cogitationes ſine intellectu.* Manus operationes ſunt: & ſine intellectu, neſciunt quid faciunt; quia quod faciunt non intelligunt.

Pſalm. 77. 72.
Conſequitur increpationis ſuaȳ, qui facit cognoſci errorem.
Sapien. 1. 5.

Loria.

18 *In intellectibus manuum.* Ideſt, *Ad irrogandas pœnas, & ſupplicia intelligenter*: interpretatur Lorinus hìc: quo argumento prævalere debet intellectus, quia aliàs Superior furioſus: ac diſtortè revocabit ab amentia delinquentem; exprimens pro ratione, linguâ, geſtu, atque in voce furorem: Non eſt in recta figura, & modo. Tardè convincet ſyllogiſmus in *Ferio*: & minimè ſubditus revocabitur ab errore, niſi reducatur ad bonum per impoſsibile. *Ira* (ait Seneca lib. 1. de *Ira* cap. 15.) *cùm delictum animi ſit, non oportet peccata corrigere peccantem.* Ergo ſeriò. Intellectu eos deduxit Moyſes; & tunc admovit manum ad irrogandum ſupplicium. Per manum Hiſpanicè intelligimus acrem increpationem, ſive obiurgationem in delinquentem: & dicitur, ab errore deduxiſſe *in intellectibus manuum*; ut Præſides ſciant increpationis opportunitatem, & modum: ſiquidem in convictum rationis argumento, & concluſum in errato optimè arguitur, ſi adhibetur manus cum intellectu. Ideo dicimus: *Hace mucho una buena mano con entendimiento.*

Perperam furioſus revocabit furentem
Senec.
Errantem appoſitè arguit, cuius obiurgationem intellectus dirigit.

19 *Obſecra.* In multis pro argumento prævalebit obſecratio: & qui obſecrandi, nullatenùs arguendi; etenim ægrè ferent, cani, & auctoritas ſenum increpationes iuniorum. Plus igitur fructus congregabitur à prudentia Præſidis, ſenes inſtruendo in ſpiritu lenitatis. Præcedat affectus, ut facilè ſequatur effectus. *Sibilabo eis, & congregabo illos*, dixit Dominus per Zachariam de diſperſis Iſraël. Non eſt opus baculo in paſtore, ſi poſſunt congregari poppyſmate. Non in ſpiritu Dominus, non in commotione, non in igne, dum ſufficit ſubditis ſpiritus, qui ſibilus auræ tenuis.

Auctoritas ſenū obſervetur.
Zacar. 10. 8.
Benignè obſecrādi.
3 Reg. 19. 12.

20 Non eſt medicata Reſpublica Iſrael, uti quæritur Dominus per Iſaiam dicens: *Plaga tumens non eſt circumligata, neque curata medicamine, neque fota oleo.* Exhauſta eſt apotheca, & non eſt medicata tanta plaga? Sanè. Curata erat, verùm non medicamine tot medicaminibus, ineptis prorſùm, ulceribus; quæ exacerbabantur correptionis vino, ubi lenienda obſecrationis oleo. Si oleo plaga non eſt fota, non eſt curata. Ubi plus manibus attrectat medicus, exulceratur vulnus; & amplius tument, quibus medicari debent. Obſecret, accedat, loquatur leniter, ut poſsit eſſe medicamen medicamen.

Iſai. 1. 6.
Haud exacerbetur correptionis vino, quod foveri poteſt oleo.

21 Videntes Aäron, & ſeniores Iſraël faciem Moyſis radios fulminantem, & radijs nitentem, *Timuerunt propè accedere.* Iniucundum aſſolet eſſe ſubditis motivum gratulationis: etenim ſæpius appetunt eſſe

Exod. 34. 30.

Benignitas Superiorem commēdat.

ſuperiorem per dignitatem, non dotibus ſuperiorem. Verùm arbitror ingratius ipſi Præſidi, quòd quaſi ad rhamnum timeant accedere propè. Cognovit Moyſes metum ſeniorum, & vocati ſunt ab illo. At perpende: *Poſtquàm locutus eſt ad eos, venerunt ad eum etiam omnes filij Iſraël, quibus præcepit*, &c. Vocati ſunt ne filij Iſrael, vel ſeniores? Seniores tantùm: & illicò etiam cuncti venerunt; quia ſeniorum reverentia reliquorum recedentium pellexit corda. Venerunt ad eum poſtquàm ad ſeniores eſt locutus: fugit metus, & præcepit. Magis operatus eſt benignitate, quàm fulmine: igitur humanitas alliciebat, quos maieſtas propè poſitos depulerat. Vocavit, & tunc præcepit: claret efficacia gratiæ, amœnitatis acceptio & pulchritudo: quandoquidem magis præcipitur obſecrando, quàm præcipiendo. Vide S. Benedictum, *Regul. cap.* 4. *Docum.* 68. & *cap.* 37.

v. 31. & 32.
Magis præcipitur obſecrando, quā præcipiēdo.
S. Benedict.

22 *Increpa.* Quos non potuerit reducere vel ratio, vel obſecratio Superioris, corrigat medicina acrioris ſeveritatis. Quos ferrum non ſanaverit, ſanabit ignis. Habet enim Præſes bonus ignis ad inſtar, lucem ut arguat, flammas ut puniat. Vide pulchra apud Pererium in *Exod.* 3. *Diſput.* 5. *explicat.* 8.

Præſul inſtar ignis.
Perer.

Tam doctas quis non poſsit amare manus?

Ovid.

Canit Ovidius lib. 2. *Amor.* eleg. 4. ſed in quo doctæ? Quia Præſes munus gerit medici: & dolet, quoties cogitur eſſe ferox.

23 *Virgam vigilantem ego video*: dixit ad Dominum Ieremias. Alij *Virgam oculatam.* Cui reſpondit Dominus: *Benè.* Virga eſt inſtrumentum ſupplicij: & oculi collocantur in inſtrumento; quia cuncta debet Superior tentare, & videre prudentia, antequàm utatur mortificationis virga. Virga oculata eſt, quia in virga oculi Præſidis: unde ſi patet inſtrumentum correptionis, videat Præſes, dum infert pœnam, ne lædat ictu oculorum pupillam; quippe cùm ſubditos oculitùs debeat amare, pupillam franget percuſsione virgæ. Dialecto Hiſpanà. *El menor de los caſtigos le ha de llegar à las niñas de ſus ojos.* Manus oculata eſt ſymbolum prudentis. Quare Plautus in *Aſin.* Act. 1. Scen. 3. v. 50.

Ierem. 1. 11.
Cuncta tentet, antequā caſtiget.
Ne ſe lædat, & correptione pungat.
Plaut.

Semper oculatæ noſtræ ſunt manus.

Claud. Min.
Fiat ſuperiori tormentum ſubditorum ſupplicium.

(Vide Claudium Minoën in Emblem. 16. Alciati.) Potiùs dixerim: Præſidis patris ſuper ſpectabilem dotem prudentis. Habet in manu oculos, vel ut non angat aſperitate filios; vel quia cùm manu inferatur ſupplicium, per oculum eius innoteſcit tormentum: etenim clavus eſt oculis, quod pœna ſubditis: & quia intimiùs pungit, acriùs de ſupplicio dolet.

24 Omnia nanciſcimur in Apoſtolica Pauli auctoritate. *Argue, obſecra, increpa in omni patientia.* Cuius ergo? Increpantis, obſecrantis, & arguentis: ſiquidem impatientis diſcurſus argumentum, non aptè compeſcit ſubditorum erratum. Patientia dolori neceſſaria eſt: quæ quidem non deſideratur in delinquente, ſed in Superiore arguente, vel increpante; quoniam magis quàm correptus, patitur mitis increpationis ictus: & ubi ineſt anguſtia, opus eſt etiam patientià; quia plus patitur Superior increpando, quàm ſubditi, vel cruciamina patiendo. *Deus patientiæ*, Deus appellatur, & extollitur à Paulo. Plura alibi dicam. Deus patientiæ & meritò; quia homines ad pœnitentiam expectat: & eſſet inermis, ſi fulmina mitteret, quoties peccant homines. Deus patientiæ, quia illi dolet, quoties cogitur eſſe ferox. Deus patientiæ, quia homo propter ſcelera patitur; & illum pœnitet, quod patiatur homo. Dolet: igitur ad ſupplicia eſtò merita, accedit coäctus, & tactus dolore cordis intrinſecùs. *Longius proceſsiſti* (diſſerit Seneca lib. 1. de *Ira* cap. 16.) *quàm ut poſsis verbis ſanari. Ignominià non contineberis. Tibi fortius aliquid, & quod ſentias, inurendum eſt. In te duriora remedia iam ſolida nequitia deſiderat. Tibi inſanabilis animus eſt, & ſceleribus ſcelera contexens: & iam non cauſis (quæ nunquàm malo defuturæ ſunt) impelleris, ſed ſatis tibi eſt magna ad peccandum cauſa peccare. Quare iraſcar, cui cum maximè proſum? Interim optimum miſericordiæ genus eſt, occidere.* Cauſam dixerat cap. 6. *Ut documentum omnium ſit: & qui vivus noluit prodeſſe, morte proſit.* Arguat ergo iudex, obſecret, increpet, & demùm rebelles damnet; ſed opportunè: quippe non ſemper tempus damnandi, increpandi, obſecrandi, & arguendi. Temporibus tempora miſceat, ut cum utilitate, ſi opportunè, fiat. Fiat, ut medicina valeat, quòd medicamen non noceat.

Ibid.
Quomodò patiētia in Superiore increpante neceſſaria?
Rom. 15. 5.
Deus ad ſupplicia accedit coactus, & flagitijs impulſus.
Senec.
Qua lege cum indiſciplinatis agendū?
Opportunè fiat, ne medicina noceat.

DIDASCALIA VII.

Ut placeas, debes immemor eſſe tui.

1 ACcinit Sulmonenſis Vates, lib. 1. *Amor.* Eleg. 14. Undè ingenioſè Alphonſus Sanctius in libell. *Quod*

Ovid.
Alph. Sanct.

nihil ſcitur, ait: *Omnibus datū eſt velle ſcire, paucis ſcire velle.* Cupiditatibus immodicis infeſti ſummus, & nobis ipſis. Unde David: *Viam iniquitatis amove à me*, flagitat: non *Me à via iniquitatis*; quia non ille in iniquitate, ſed iniquitas in illo, amore proprio: etenim in nobis ipſis gerimus, unde certamina toleramus: & ut canit Ovidius lib. 9. *Metamorph.*

Pſalm. 118. 29.

Propria voluntas quām nocua!

Temerata noſtra voluntas.

Ovid.

Quare niſi amoveamur à nobiſmetipſis, nocemus nobis; quia in nobis ſubſidet via iniquitatis. Propria voluntas eſt malum dulce: & nihil laborioſum, ſi voluntarium. *Lepra nimis peſſima: eòque pernicioſior, quo magis interior*: ait Bernard. Serm. 3. de *Reſurrect.* & erimus, nobis placentes, vomicam neſcientes in via iniquitatis; quandiù fuerit via iniquitatis in nobis: minimeque placebimus divinæ voluntati, memores & noſtræ, & noſtri.

Lepra peſſima. Bern.

2 Mulieri dicitur: *Sub viri poteſtate eris, & ipſe dominabitur tui.* Alij ut vidimus in *Expoſit. liter. Ad virum tuum deſiderium tuum.* Ideſt, voluntas tua. Ut viro placeas, illius ſit tua, & tibi voluntas. Facies quæ velis, ſi velis facere: quia reges, ſi velis regi. Iccircò eris ſub viri poteſtate, & voluntate; quippe tua voluntas in poteſtate voluntatis viri. Huiuſmodi ſententia in perſona fœminæ dirigitur ad fideles, & religioſas animas, quas charitas Chriſto tradit ſponſas. *Deſpondi enim vos uni viro, virginem caſtam exhibere Chriſto*: ait Paulus 2. Cor. 11. 2. Debent eſſe ſub viri poteſtate, ſi ſtudent Sponſi amabilis dilectioni. Habere idem velle, & idem nolle: ut diximus ex Dracontio in *Expoſit. liter.* num. 50. & Otho Vænius *Emblem. Amor.* 39. amorem rectum deſcribit ad amuſsim voluntatis dilecti, dicens:

Gen. 3. 16.

Voluntas fœminæ in voluntate viri

Oth. Væn.

Ut perpendiculo cunctos manus ipſa labores
Dirigit artificis; ſic quoque verus amans
Recto nunquàm de tramite flectet.

Si flectit, haud erit amor: etenim ſe, & etiam ſua quærit anima in amore, non quæ Ieſu Chriſti: inhibenſque dilecti diligentis uberes gratias, cadit, & prævalet amantis propria voluntas.

Amoris probatio eſt voluntas in dilecto.

3 Hinc intelligi valebit, cur tantus conatus abnegationis voluntatis propriæ apponatur à Patribus ob experta pericula philautiæ; & etiam quod miraberis, ab Ethnicis: quapropter Seneca *Præfat.* in lib. 1. *Natur. Quæſt.* ait: *Multa fugiſti, te nondum.* Amor proprius multum incendium, quia cæco carpimur igne; cuius cladem præcavens S. Benedictus, ita Monachos alloquitur cap. 7. Grad. 1. *Regul. S. Voluntatem propriam ita facere prohibemus, cùm dicit Scriptura nobis: & à voluntatibus tuis avertere.* Ex quo oritur dubium, & grave. Hoc in gradu Pater Sanctus, ut aſſerunt D. Thom. 2. 2. quæſt. 161. artic. 6. & Iacobus Pazzius tom. 2. l. 4. part. 4. amorem Dei ſuper omnia, nomine timoris intendit: quod quidem novum in Scriptura non eſt, igitur Geneſ. 22. v. 12. *Nunc cognovi, quod timeas* (ideſt, quòd ames) *Dominum*, dicitur. Bellè: verùm quid abnegatio propriæ voluntatis, cum momento divini prorsùm amoris? Maximum omninò, ut Dei ſuper omnia innoteſcat dilectio: igitur minimè placet, qui ſibi non diſplicet; & Dei amori ſubtrahit, omne quod ſibi dilectione concedit. Unde ut anima exprimat ſummam in Deum dilectionem, propriam debet præcidere voluntatem: quippe perperàm (cùm dilectio in alterum tendat) finem nanciſcetur anima, quem intendit; ſi ſeſe ſpecie alterius dilectionis diligit.

Noſipſos fugere debemus. Senec.

S. Benedict. Eccli. 18. 30.

Amor Dei non ſubtrahit, quicquid ſibi dilectione concedit.

Explicatur ingenioſè in præiacta auctoritate. *A voluntatibus tuis avertere. Tuis*: aptè. Non à voluntatibus, ſed *A voluntatibus tuis*: ſiquidem ſi noſtræ, adhuc in bono ſuſpectæ: & non ſunt voluntates, ſed voluptates: igitur ubi appetitus cupedioſus, ſpiritus delicatus. *A voluntatibus.* Cur ergo multiplicem cogitat Benedictus voluntatem, cum Vulgata legat: *A voluntate tua avertere*? Quot ſunt voluntates in homine? Unica, ſed intentione multiplici. Dolus detegitur dicentium, quærere Deum, ſi fortè attrectent; quantunvis diligentiam in quærendo iactent. Voluntas Dei eſt, & voluntas propria: quare ducti ratione, & etiam amore ſui; vellent voluntatem Dei in omnibus facere, & propriam philautià ſequi. Voluntas fertur à rebus; quia amore in alienam tendit, ut regatur, non ut alliciat: error erit amoris, ſi fertur, ut ad ſe trahat: quandoquidem trahere, & trahi implicant in dilectione. Voluntas Dei conſtat ſequenda: propria in ſui dilectione conculcanda: & ut ſpectetur ſubdolè venerabilis amor ſui, deauratur extrinſecùs, ſplendore amoris Dei. Claudicatur in duas partes, ac in utraque deficit vis amoris. In ſe deficit, quia ſe ſequitur: erga alium, quia ſe in amore ſequendo, dilectio fingitur: & diſtortè diriget dilectionem, qui finxerit charitatem. Fingit omninò, quippe ſi diligit Deum, haud vult eius facere voluntatem, ſed quòd Deus velit, quàm anima manifeſtat dilectionem. Sequi ſuam, & ſequi alienam: & alienam iuxta ſuam. Duas ſequitur voluntates,

Adhuc in bono noſtra ſemper ſuſpecta voluntas.

Ibid.

Fraus philautiæ.

Trahere, & trahi implicāt in voluntate.

In duplici voluntate dilectio falſa

tates, à quibus avertendum; quoniam amorem voluntate duplici ſequi, impoſsibile prorsùm.

4 Ideo ſubdit S. Pater ibidem illud David: *Dominus de cælo reſpicit ſuper filios hominum, ut videat ſi eſt intelligens; aut requirens Deum. Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt in voluptatibus ſuis.* Ubi *Voluptatibus*, legitur in Vulgata: *Studijs.* Definiuntur appoſitè obſequia voluntatis propriæ, & officia affectus à philautia percuſsi: quippe in amplioris fidei demonſtrationibus, non ſtudet amori, ſed voluptatibus. Filios hominum Deus de cœlo reſpicit, ut in ſuos per charitatem adoptet; & requirit, ſi eſt *Intelligens.* Quomodò intelligens, ſi exquiritur diligens? Hoc eſt propriè intelligere, Deum ſcilicèt amare. Intelligens quæritur, ubi in Deum proponitur amor: quoniam infauſtum profectò, quòd amor felices faciat, & per amorem abominabiles fiant. *Intelligens* in amore. Amorem intelligit, qui non cognoſcit: qui in amatum dirigit, qui nullo modo flectit, qui voluntatem aptat ad amuſsim voluntatis divinæ, qui nihil aliud vult præter amare; quod quidem eſt intelligentia omnimoda in voluntate cæca: igitur tenebræ, & lubricum, averſis ab huiuſmodi voluntate, *Viæ quæ videntur hominibus rectæ.* Amor proprius febris putrida, quæ latenter lædit, tinea virtutum, quas à corde corrodit, machina lubrica, ubi pes conſiſtere nequit: & non eſt intelligens, qui ſic diligit; quoniam uſque dum eat dilectionis pondere, nunquam intelligit præcipitem iri. Non intelligit. Ita latet. Serpens eſt in ſinu, & magis virulentus, quò magis fotus. Noſce te ipſum In aëra loquor. Vulnus dulce eſt: latenter uſque ad viſcera progreditur: & philautus, non intelligit, quia morbus non intelligitur.

S. Benedict.

Pſal. 13. 2.

Non ſtudet amori, ſed voluptati.

verſ. 2.

Et fit abominabilis quà diligibilis.

Prov. 16. 25.

Non intelligit præcipitium, uſquedum corruat.

Furor eſt

Reſque probat, lethique genus, novitaſque furoris.
—— Tantus tenet error amantem.

Ovid.

Ait Ovidius lib. 3. *Metam. Fabul.* 4. Aptiùs diceret amentem, dum ſupponit furoris novitatem. Unde David ait: *Ab occultis meis munda me.* Licèt occulta non cognoſcat, eſſe cognoſcit occulta: & mundus iudicatur, ſi huiuſmodi affectus ei non fuerint dominati; quippe latent, ut ſagittent in obſcuro rectos corde.

Pſal. 18. 13.

Et acrior quia non intelligitur.

5 *Ut videat, ſi eſt intelligens, aut requirens Deum.* Intelligit qui requirit Deum: ſed ſcrutandum, an requirat, ut intelligat. Ecce ſcopum dilectionis, & iudicium voluntatis. Adhuc in amore decipula ineſt: igitur charitatis exhibentes vigilanter ſtudium, in Deo ſolicitant proprium commodum. Non requirunt Deum, dum quærunt, ſed ſe requirunt; quoniam iactantes ſtudioſum amorem, in amore quærunt, & anxiè propriam voluntatem: unde ſi habent extra Dei amorem intuitum, minimè requirunt Deum.

Pſal. 13. 2.

Nō quæritur Deus ubi voluptas vel in Deo rē quiritur.

Quàm ſecùs Magdalene! Vidit monumentum vacuum, nunciavit Diſcipulis, qui abierunt; ſed illa ſtabat ad monumentum foris plorans. Quia Deus lachrymis invenitur; dum fleret, inclinavit ſe, & proſpexit in monumentum, ubi vidit duos Angelos in albis ſedentes. Illis reſpondit, cùm cauſam mœſtitudinis explicaret: *Hæc cùm dixiſſet, converſa eſt retrosùm*: ait Evangeliſta. Non eſt cum Angelis? Non agnoſcit? Utique. Cur igitur cum illis ibi nō quieſcit? Amaritudinem cordis levabunt converſationis dulcedine: maneat ibi, ſiquidem Angelorum colloquium in Magdalenen exhibetur obſequium. Vehementi charitate in dilectum flagrabat, & colloquium Angelorum peſſundat; quia quæ Dominum quærit icta telo vehementis charitatis, nunquàm quærit ſolatium in creaturis. Quid quòd Angelus, ubi quæritur Dominus? Angeloſque relinquit, & colloquentes, dum iaculo ignito amoris Dominum quærit abſentem; quia non vult in amore voluptatem, ſed amorem.

Ioan. 20. 14.

Qui flagrat vehemētia amoris, ſolatium non inquirit in creaturis.

In amore tantùm amor.

Hoc morbo laborant plerunque fœminæ, vel ſpiritus adhuc in viris fœminei. Erga patrem ſpiritalem quàm ſolicitæ! Quàm anxiè! Angelus, dicunt, eſt. Quid quòd Angelus? Non in illis Deus quærendus, ſed per illos: & dicto, *Num quem diligit anima mea vidiſtis*? accepta notitia, quæratur illicò, quem diligit anima: ſiquidem ut impetretur dilectionis finis, nec minima morula etiam cum Angelis. Solet eſſe voluntas quærendi Deum, & quærendi in inquiſitione voluptatem, qua voluntas æſtuans deſtruit amorem. Quæ quidem voluntates avertendæ, ut dilectus quæſitus maneat in corde: etenim fruſtratur finis, ſi detinetur in medijs.

Cant. 3. 3.

Quanvis ſint Angeli.

6 Aliqui compuncti corde (& etiam multoties facie, quaſi obſequerentur tyranno, & non Domino amanti, & amabiliſsimo, trahenti in vinculis charitatis non in vincula; nec vinculis) ſatagunt de Deo; ſed pungitur animus ſuſpicione ſiniſtra, num ſe vel Deum perquirant in diligentia? Non quærunt via lata, & trita, ſed anfractu cupiditatum, ſeu cupediarum illecebroſà; in qua dum pedes movent, in glutino propriæ

Qualiſcunque fidei vel præclarè actio eſt ſuſpecta cū amore proprie.

voluntatis magis hærent. Dilectum voce tenùs quærunt, & vellent inter delicias, nollent ſpinas inter roſas, nec lilium inter ſpinas. Voce tenùs eſt amoris demonſtratio; quia cor eorum longè prorsùs à dilecto.

Cant 3. 1.2. Iſai.21. 12. Ioan. 7. 34. Matth. 7.8.

7 Sponſa, qua obumbratur ſpiritalis anima, quærebat Sponſum diligenter, ac deconatus fruſtratione bis queritur. *Quæſivi illum, & non inveni.* Non? *Si quæritis quærite*, dixit Iſaias: & Chriſtus, *Quæretis me, & non invenietis.* Quæ teſtimonia aliàs fuse exponemus. Videat unuſquiſque quomodo quærit, ut quærat; & quomodo quæritur, & non invenitur; cùm ipſe dicat: *Qui quærit, invenit.* Per devia profectò Sponſa quæſivit, dum quærendo non invenit. Ex ipſis verbis aliquid odoratur acumen. Vox iſta eſt querulæ Sponſæ, & ipſis patet gemitibus geminatis, quantum ſit in eius charitate imperfectionis. Ille apprehenditur quando vult, & quomodo, & ubi, non cùm illa velit; quia non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei: & Sponſa ſi aptaret voluntatem propriam voluntati divinæ, non auderet hiſcere, an dilectus maneret, an fugeret, an faveret obtutu, an abeſſet neglectu; quoniam ſurripiebat ab amore, quod indulgebat querelæ: & ni ſibi blandiretur, dum Sponſo obſequebatur, & ut par erat voluntatem voluntati haberet ſubditam; non aperiret os ad minimam querimoniam etenim ad eam ſpectat agere, & agendo quærere; non verò cauſam acceſſus, vel receſſus invenire. Vide ſpecioſa apud N. Benedictum Haeften. in *Schol. cordis*, & *Venatione ſacr.*

Quæratur Sponſus, ut inveniatur.

Nihil niſi ille deſideretur, & quandiu voluerit deſideratus.

Ibid.

8 At ubi quærit? *In lectulo meo*, ait: quid novi, quòd non inveniatur? Debes inquirere in lectulo ſuo. Non habet, ubi reclinet caput, dices. Ingenium, præſtat amantis: inibi lectulum habet, quò non habet, ubi caput ſuum reclinet. Confuſionem tuam confiteris, dum excuſationem inſtruis. De non invento etiam quereris? Caput ubi reclinet, non habet lectulum: propterea exaltavit caput. *In lectulo meo.* Lectulus ſedes quietis: ergo in quiete tua. Inutilis omninò inquirentis diligentia: quippe ſi quæris dilectum in lectulo tuo, diligis commodo. Haud invenitur Deus, niſi quæratur Deus, & ſolus Deus. Non eſt perfecta charitas, qua propria in Deo ſpectatur utilitas; quia ſe quærit, & non Deum; dum vult aliud præter ipſum.

Non quæratur de re non inventa, ſi qualè quæſita.

Iſai. 14. 14.

9 Perivit ille ſpiritus ſublimis, ſignaculum divinæ maieſtatis, quia rapinà arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo, dicens arroganter, & inſolenter: *Similis ero Altiſsimo*; ſed ſemetipſum exinanivit formam colubri accipiens, & ſuper pectus gradiens, & humi repens. Perpendamus noxam, ut miremur audaciam. Similitudo Dei obtinetur per gratiam, qua conſortes ſimus naturæ divinæ, participes iuris gloriæ: quomodò ergo punitur ut arrogantia huiuſmodi ambitio, quæ videtur cordis æſtuantis dilectio? Quomodò cecidit, qui ſimilitudinem ita cum Altiſsimo ſitivit? Haud ambit charitate, ſed ambitione. Non quærit dignitatem ſimilitudinis per gratiam, ſed per inanem gloriam. Ut aſcendat, ut magis fulgeat: ſatius dixerim, ut corruat: digna ruina deliræ cogitationis, & reſpondens ex merito ambitioni furentis: quippe propoſitum undecunque ſuperbum; ſpecie charitatis ſitire commodum, & ad ſuperbiam deperire cadurcum. Adhuc flatus ille nocet, dum in corda hominum ſerpens ille ſufflat inflatus. Aſcenſiones ambitus quærit, omnem lapidem movet, ut quærat, & nanciſcatur honorem, quanvis ſit per charitatis ſpeciem: diligit (fallor) fallit: quoniam nihil operatur ut diligat, ſeu ut in ſæculo aſcendat. Hæc eſt *Charitas ficta*, quam fugere debet, quiſquis verè diligit: etenim rivalis eſt ſimulata ſubmiſsio, non per obſequium ſtudioſa dilectio; cùm per amoris lævigatum ſplendorem, ambiat glorioſus ſpiritus dignitatem.

Corruit, qui ſui in dilectione ſatagit.

Latet virus ambitionis velamine charitatis.

2. Cor. 6.6.

Eſt ſimulata dilectionis ſubmiſſio nō dilectio.

10 Deinde. Lucifer cecidit, & in cautionem deſcribitur exactè, quomodo corruit. Spectabilis erat, ſed ſibi adhuc non erat ſpectabilis. Socios invitabat ad ſeditionem, ut amplificaret adhuc in crimine poteſtatem: ut faceret conſortes criminis, minimè cogitatæ dignitatis: *Aſcendam*, ait: non *Aſcendemus*: *Similis ero*, non *ſimiles*: ambiebat ſuper illos, & inter illos ſingularis eſſe: ac labitur in infernum impia cogitatione; quoniam iugulat cacumina elevata virtutis gladius ſingularitatis: *Sedebo*, ait Larva micat virtutis, & commodum voluntatis. *Seſsionem, & dignitatem*, inquit Bernardus de *Verb. Iſaiæ Serm.* 3. & de *Gradib. Humilit.* cap. 10. Nonne improba, ac perfrictæ frontis audacia, ſtudere ſeſsioni, & dignitati; dum eſt in ſtatu merendi? Sui ſtudet, & ſtudio corruet: Deus namque cùm ſcrutetur corda, profligavit conatus in malitia oſtentandi dilectionem, & prætextu dilectionis quærere requiem.

Ibid.

Gladius ſingularitatis iugulat ſplendorem virtutis.

v. 13.

Bern.

Periculoſum eſt ſtudere ſeſsioni in ſtatu merendi.

11 Obijcitur igitur prævaricatori cogitatio, & cum opprobrio: *Dicebas in corde tuo.* Cor ſedes amoris eſt, & non fovebat amorem. Lucifer eſt, non ignifer: quærit in amore lucem, non ardorem; quia ſitit ſeſsio-

Ibid.

Et ſibi conſulere in dilectione.

ſeſsionem & dignitatem. Non alienæ voluntatis nutui ſubditur, vel quandiu obſequium dilectionis exhibetur: quippe etiam oſtensà cordis rutilà charitate, aliud dicebat in corde. Malui ſine Deo eſſe, quā ſub Deo. Nō potuit ſtare: finis eius eſt iacuiſſe, & meritò; quia non quærebat Deum ut diligeret, ſed ut ſederet: ut complaceret ſibi, ut gauderet voluptate, ut per Deum offenſum haberet requiem, non ut quæreret illam in Deo per intimam dilectionem: ut denique ſe ipſum ſtudiosè amaret, & Deum ficta charitate deſpiceret.

Propriæ voluntatis arte.

Iud. v. 12.

Quæ ſeipſam obſequiosè paſcit.

12 Quot ſunt ſpiritus perinde ac luciferi, ſeu luciferini ſpiritus, *Semetipſos paſcentes*? Hæc eſt generatio quærentium Deum, vel imitantium Luciferum? Spiritus timentium Deum quæritur, verum in horum nullo invenitur; quia diligunt (ſi diligunt) ut ſemetipſos paſcant, non ut diligant, exponentes dilectionem, & quærentes in obſequio utilitatem. Quærunt Deum, vel dicunt quærere, ſed in ſeſsione, & cordis frigiditate; quoniam dum ſimulatur dilectio, aliam habent, ſemetipſos amantes, in corde ſuo. Hic ſpiritus eſt diabolicus, qui gloriam Dei non quærit, ſed ſibi ambit, & etiam animæ caſum uſque in infernum: nam ſuggeſtione ſuperba, larva & nomine ſanctitatis, fovet glorianter ſpiritum præſumptionis. Hypocriſi imbutus animus fugit pœnas & labores (cotes momentorum charitatis) cupit delicias, ſingulares glorias: & ubi iudicatur ſpiritus Deo deditus pelle extima, intimè latet conditio luciferina, indoles dæmonis, furijs agitata, duri equi ſpeciem exhibens, fanaticè gradiens, quaſi egrediens ex inferno, & poſſeſſa crebrò a diabolo. Spiritus eſt, ſed ſpiritus malus. Spiritus eſt, ſed philautiæ, devovendus dæmoni.

Et iugiter perit.

13 Probabuntur huiuſmodi ſpiritus Auguſtini rectà regula. Voluntas ſitiens Deum, quærit Deum propter Deum, Deo, & in Deo: & quanvis ſpiritus mali videatur cognitio difficilis, apparebit faxò facilis. Quanam lege? Nota. *Cùm cœperint* (infit Auguſtinus lib. 2. de *Serm. Domini in monte*, cap. 12.) *aliquibus tentationibus ea ipſa ſcilicèt illis ſubtrahi, vel negari, quæ iſto velamine vel conſecuti ſunt, vel conſequi cupiunt; tunc neceſſe eſt ut appareat.* Lætantur & nimis animæ, cùm in Dei obſequio, & virtutum exercitio, omnia cadunt ex voto: dum dimittuntur in deſideria licita cordis, & degunt feliciter dignatæ in paradiſo voluptatis. Verùm ſi ſcala qua aſcenditur, & deſcenditur, invertitur, & fit panis lachrymarum voluptas conſolationum; ac adhæret amaritudo aloës, ubi mel prælibaverat anima & lac, manibus diſtillantibus myrrham primam aſperitatis, ubi labia audiverat favum mellis, quid? Præ amore, vel in amore languebit? Præſtabit charitas eximia in anima, ſi dixerit promptè; *Fiat voluntas tua.* Si ſedet ſolitaria, & tacet, ut levetur ſuper ſe. Si ſe abnegat, & ſe quærit & non invenit, iactando cogitatum in Domino; ſi ſe humiliat pro dilecto: cæterùm ſi levi verbo quaſi fulmine icta, excandeſcit, fumigat, ſcintillas vibrat, de incuria dolet, in capillo offendit, delicata conqueritur, facilè ſubiraſcitur; ſpiritum habet, ſed diabolicum: propoſitum concepit luciferinum. Apparent quæ velamine virtutis ſequebatur, & conſequi cupiebat; quoniam ſubtractum, quod ſubdolè deſiderabat. Hìc non eſt virtus, ſed dolus: nullum momentum charitatis, ſed hypocriſis: voluntas tamen ineſt, Deum ſequendi, ſed ſine diſpendio commodi.

Modus cognoſcēdi philautiam.

Auguſ.

Quenam in voluntate fornax auri dilectionis Dei?

Matth. 6.10.

Cum propria voluntate non eſt virtus, ſed dolus.

14 Adoleſcens quidam dives, bonæ & commendabilis indolis, quam probabant addicti legibus mores; volebat eſſe perfectus apud Chriſtum ab illo genuflexo anxiè requiritur modus. Cui Chriſtus reſpondit: *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* Illicò ille dicit: *Quæ?* Hoc eſt enim, quod riſum movet, & ſtomachum: conari eſſe in virtutibus perfectum, & ignorare quæ ſint divina mandata, à teneris unguilis etiam à natura docta. Exemplum harum ineptiarum (fœminarum plerunque vitium) micat in petitione filiorum Iſraël, clamantium ad Aäron: *Fac nobis Deos, qui nos præcedant.* Quid eſt hoc? *Fac nobis*? Videbimus infrà. *Deos*? Videte, quòd qui eſt, ſolus eſt, & non eſt alius. *Deos*? Deos aſſerunt, & ineptiunt. Nonne ludicrum, pennis contemplationis elevationem ſpiritus velle ſequi, & ignorare craſsè quænam ſint myſteria fidei? Hac igitur cogitatione, & ſtimulis philautiæ ſpiritus illuſi in præcipitium properant, quia impiè in circuitu phantaſmatibus ambulant: ignorant ex toto virtutem, ac requirunt per lubrica perfectionem: & quod peius, apud ſe iudicantur perfecti, ne dum in virtutibus novitij.

Matth. 19:17. verſ. 18.

Quærūt philauti contemplationis ſecreta, & neſciunt mandata.

Exod. 32.1.

Sunt ſpiritus illuſi, requirentes perfectionē, & ignorantes virtutem.

15 Ad rem ergo. Expreſsis à Chriſto præceptis decalogi; quia adoleſcens cuſtodiverat à iuventute, ait illi Iesvs: *Si vis perfectus eſſe* (poſt obſervatam legem, optimè à cœleſti Magiſtro inſtruitur in perfectionem: quippe cùm conſtet gradibus, adipiſcitur anima virtutibus præcedentibus.) *Vade, vende quæ habes ::: & veni ſequere me.*

Ibid. v. 21.

Poſt adimpletionem legum aptè cadit executio conſiliorum.

Quid

ỳ.22.

Quid ergo ille, qui ſatagebat perfectionis? *Cum audiſſet verbum, abijt triſtis.* In hoc eventu ad vivum exprimuntur Eccleſiæ Militantis ſtatus, fidelium ſcilicèt, & Religioſorum. Conditio univerſalis per debitam obſervationem præceptorum decalogi, & ſingularis per voluntariam ſupererogationem operum perfectionis, ſeu conſilij. Spiritus huius adoleſcentis quærebat bonum, ſed renuens omne moleſtum: cùm neceſſe ſit, ut inquit vel Plautus in *Aſinar.* Act. 1. Scen. 3. v. 65.

Neceſſe eſt, ut faciat ſumptum, qui quærit lucrũ

Plaut.

Facere ſumptum, qui quærit lucrum.

Spiritum habebat, ſed delicatum; deliciarum ſpiritus cupedioſum. Sequi deſiderabat perfectionem, & propriam commoditatem; ſpiritales perfectionis delicias ſine paupertate, ſeu divitias cœleſtes cũ divitijs ſæculi. Hìc non eſt virtus, ſed dolus: quippequàm nitor evaneſcit virtutis cum mundi commodis; & miſerrimè ſeipſum fallit, qui mundum habet, dum deſpicit. Diſtortè, etii diligenter properat, qui à tramite deviat.

Nitor evaneſcit virtutis cum mundi commodis.

16 Sequi cupiebat, quin minimam temporalem commoditatem omitteret, ut mundum & cœlum pariter complexos haberet. Iſthic ſpiritus? Sanè diabolicus. Si in via recta venuſtarum virtutum ſpiritus agnoſcitur per metam actionum; adoleſcens non quærebat Chriſtum, ſed ſe quærebat, dum quærere ſimulabat: alias ſemitam contuendo perfectionis, nequaquam abiret triſtis. Cognoſcuntur ſpiritus, cùm cœperint ſubtrahi ea, quæ cupiunt conſequi perfectionis velamine, ut patet in adoleſcente. Perfectionem in commodum concupivit: & detecto velamine ſtatim triſtis receſsit. Quicunque videret deliberationem ita heroicam in adoleſcente, & valdè divite, cum obſervancia totius legis vel ab ipſa iuventute; non plauderet ſpiritum ſequendi virtutem, & validos impulſus in perfectionem? Plauderet, ſed in vanum; quia ille ſpiritus non habebat ſpiritum, habebat impulſum omninò invalidum, quoniam ſe ſequi conabatur, ſequendo Chriſtum. Opus erat abnegatione propria, qua obtinetur perfectè virtus perfecta: & expreſſo nodo difficultatis & implicationis, fervidus adoleſcens receſsit triſtis. Perperàm ſe relinqueret, ut gauderet abundè optata vità, qui nolebat relinquere ſua: quod quidem, ut ait Gregor. Magn. Homil. 32. in *Evang.* non ita laborioſum, ſicut relinquere ſemetipſum: ac impoſsibile eſſet, ut deſpiceret propriæ deſideria voluntatis; qui ad deſpectum divitiarum abijt mœrens. Reliquit quam probaverat ſcholam, & cœleſtem

Non quæritur Chriſtus, ſed ſi mulatur quæri.

Qui philautià amorem Dei concupiſcit, difficultate abnegationis recedit.

Greg.
Perperã ſe relinquet, qui ſua non deſpicit.

Magiſtri bonitate doctrinam. Magiſter, & diſcipulus qui fieri volebat, explicavere vota: adoleſcens ſequendi Chriſtum: Chriſtus ut ſua & ſe relinqueret, & ſequeretur: ſed minimè convenerunt; quoniam diſcipulus à ſeipſo ſeductus, nolebat facere voluntatem Dei, ſed quòd Deus eius faceret voluntatem.

17 Horum ſpirituum embolium ridetur in deſiderijs cordis filiorum Iſraël. *Fac nobis Deos, qui nos præcedat,* dixerunt Aäroni. Sequi volumus, præcedant Dij. Ecce hypocriſis magna, & virtutis ornatu palla ficta, idololatria cordis, ac blandimen volũtatis, quaſi ita devoti eſſent divino nutui, fugientes à lege; ut præter Dei voluntatem, minimè auderent movere nec pedem. *Fac nobis Deos,* ut ſequamur præcedentes. *Deos?* Quot ſunt? *Deos.* Aptè dicunt, ſpiritus exponentes propenſionem: Deum habebant propriam voluntatem: & Deos efflagitant præcedere ſic; quia Deum ſequentes, etiam volunt ſequi ſe.

Exod. 32. 1.

Propria voluntas habetur ut Deus.

18 Deos Iſraël vult: nequaquàm ut adoret, ſed ut imperet. *Fac nobis Deos.* Iam habebant Deum, & mirificum: de quo ergo, novo furore ſatagunt? Aliam Deitatem quærebant iuxta propriam conditionem. Deum, quem amplecti conabantur, non intendebant verum; ſed Deitatis idolum, quod ſecuturi quaſi Deum verum. Deus verus iuſſerat ſuæ ſequi decreta voluntatis, expreſſæ perſpicuè in ferendis præceptis: ſed illi delicijs & libertate deliri, poſſeſsi à dæmone, nolebant Deum cuius voluntas fieret, ſed qui illorum voluntatem vel furentium faceret. Deum quærebant ad manum, & iuxta genium; cuius voluntas fieret, ſi fieret: ſecùs autem indulgeret. Deum, ut truncum, qui ab illis immotus non moveretur: qui haberet ſolummodò nomen, & illi regimen. Deum in quem nulla eſſet dilectio, ſed duntaxàt politica agendi ratio.

Et quærit Deũ, ut illum ſequatur

19 Perpende: *Fac nobis Deos. Nobis:* huiuſmodi conditio ſignat ſpiritum in ſuis exercitijs pravum. *Nobis.* Apparet ſanè, Deum ab illis eſſe conſtitutum, ſcilicèt acceptorem perſonarum. *Nobis,* quaſi Deus non eſſet cæteris. *Nobis.* Quærunt ſingularitatem? Peſſundabunt dilectionem. *Nobis* tantùm: ideò fecimus. Nobis gratia, nobis auſpicium, aliter alium exaltabimus Deum. Deus nobis factus, uti factus à nobis: & ita factus, ut nihil ultra faciat, niſi quæ volumus. O inſenſati! Quis vos faſcinavit? Excogitata Deitas? Propria voluntas. Ut placeatis, ſitis immemores veſtri: nunciũ ergo mittite voluntati. Quà Dij vocant eundum. Unde Senec. *Epiſt.*

Sibi tantùm omnia cupit, & ſitit.

Senec.

Epiſt. 11. dicit: *Niſi ad regulam, prava non corriges:* & voluntas propria non eſt regula, quia nemo iuſtus arbiter in ſua cauſa.

Perſ.

——— Quem te Deus eſſe
Iuſsit, & humana qua parte locatus es in re,
Diſce.

Cecinit Perſius *Satyr.* 3. v. 71. & Andr. Alciatus *Emblem.* 8.

And. Alciat.

Omnes in trivio ſumus, atque hoc tramite vitæ
Fallimur, oſtendat ni Deus ipſe viam.

DIDASCALIA VIII.

Intueri non decet, quæ non licet concupiſcere.

Greg.

1 MOnet Gregorius Magnus lib. 21. *Moral.* cap. 3. Levis iactus oculorum ſæpe origo extitit amaritudinum; quia uti canit Poëta lib. 1. *Amor.* Eleg. 8.

Ovid.

Impia ſub dulci melle venena latent.

Oculi ſunt in amore duces, irritamenta malorum, pabula ſcelerum, occaſio criminum, indicium comiſſæ culpæ, & cauſa committendæ. *Pronubus eſt oculorum iactus:* inquit Baſilius lib. de *Virginit.* igitur conciliat voluntatem, quæ concepit luminibus ignem. Pariter accendit, & ardet. Unde Ovid. lib. 3. *Metamorph. Fabul.* 5.

Pronubus eſt oculorũ iactus.
Baſil.
Formà ex luxuriæ ſcintilla.
Ovid.

Vidit & incaluit, ſequitur veſtigia furtim.
Quòque magis ſequitur, flamma propiore caleſcit;
Non aliter, quàm cùm ſummis circumlità tædis
Admotas rapiunt vivacia ſulphura flammas.

Accendit & ardet.

Ibid.

Pulvis ſulphureus eſt forma egregia, aut voluntas illecebroſa: ſi ignem amoris admoverit oculus, flagravit pectus. Ideo ipſe ex Virgil. *Bucolic. Eclog.* 8. in *Medea.*

Et vidi & perij, nec notis ignibus arſi.

Haud periret, ni videret. Perit videns, quia amans ita redditur amens; ut gaudeat doloribus, ignotis ignibus. *Ad nihilum redactus ſum, & neſcivi:* dixit, qui ſemel concepit ignem, videns mulierem. Calamitas fuit, quòd in perniciem videret: cæterùm maior, quod ſe pereuntem neſciret; & inſanus foveret flammas ignibus ignotis, cùm flagraret in ruinam machina pectoris.

Pſal. 72. 22.

Amans amens.

Eccli. 25. 28.

2 *Ne reſpicias in mulieris ſpeciem,* ait Siracides. Vel oculorum iactus periculoſus; quia facilè defiguntur, ubi emiſsitij iactãtur. *Ne reſpicias,* quippe adinſtar baſiliſci necat viſu: quid flatu? *Ne reſpicias:* quoniam cogitans pulchrum, hauries venenum. *Ne reſpicias,* ſiquidem faſcinatus iudicabis oculis venuſtatem, & invenies in viſceribus ignem, quo non ſolùm conflagret cognitio, ſed etiam ratio.

Quod videtur oculorum ictus, eſt ſagittariꝫ ictus.

Gregor. Nazianz.

Scintilla magnas parva flammas excitat.
Ac viperinum ſemen haud raró necat.
Nam parva licèt primùm ſit, creſcit tamen.

Siccinuit Gregorius Nazianzenus in *Tetraſtichis:* & neſcio Quis, illud decantatum.

Quid facies facies Veneris cùm veneris ante?
Ne ſedeas, ſed eas, ne pereas per eas.

Cato.

Ne reſpicias; quia quod tibi tantum videtur videre; eſt proculdubio perire. Abi, quoniam *Fœmina* (ut dixit Cato in *Conſilijs ad filium*) *efficaciſsimum glutinum ad capiendas animas.* Securior eſt cautio vulneris, quàm medicina doloris: & congruit non intueri, quæ non licet concupiſcere. *Ne reſpicias;* quia ſi non licet, non decet. Libertatem ama, quæ adimitur oculis: difficulter cor vindicatur à catenis. Si non vis blandè fovere flammas, *Ne reſpicias:* igitur debes corde, ut liber eſſe poſsis, nec reſpicere.

Securior eſt cautiò vulneris, quã medicamẽ doloris.

Hoccine conſilium (ut placet haud infimæ notæ Expoſitoribus) ad uxoratos etiam extenditur. Unde fœminæ dicitur: *Sub viri poteſtate eris* (ideſt, ſub ratione) *& ipſe dominabitur tui.* Si vir es, dominare; ſi non vir, fuge & ſaxò; quia qui amat periculum, peribit in illo: & etiam peribit qui uxoris reſpexerit ſpeciem, & nequaquàm dominatricem rationem: etenim ut hoſtis domeſticus, raptrix eſt quietis, materia laboris, & tormentum libidinis: *Ne reſpicias in ſpeciem mulieris* ſive uxoratus, ſive ſolutus: igitur uxoratus amittes dominationem, & ſolutus libertatem. *Ne reſpicias,* imò fugias: quoniam capiendo fugam, inſignem prorsùs nanciſceris victoriam.

Gen. 3. 16.

Speciẽ fœminæ vir aviltit dominationẽ & ſolutus libertatem.

Iacob. Bil.

In reliquis vitijs ſequitur victoria pugnam:
Vincitur at celeri ſæva libido fugà.

Ait Iacobus Billius in *Antholog. Sacr.* Fuga? Etiam. *Bellicoſus miles, quando in bello fugit* (ait Chryſologus *Serm.* 150.) *artis eſt, non timoris.* Timore fugeret, ut vinceretur; arte fugit, ut ſine pugna victorià potiatur; quippe nullo modo victoriam obtineret, niſi arte conflictum fugeret.

Fugerẽ non eſt timoris, ſed artis.
Chryſolog.

3 Illa mulier (emblema animæ) agitata à dracone ſeptemcipite luxuriæ, ſtatim ut ſtetit ante illam, non ſtetit; *Sed fugit in ſolitudinem.* Fugit, & ſubdit Ioannes: *Audivi vocem magnam de cœlo dicentem: Nunc facta eſt ſalus & virtus.* Salus patet, & in exemplum, ut ſequatur artem, quiſquis

Apocal. 12. 6. v. 10.

vo-